

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 6-basáros petit sor egyszeri 20 fill.
 minden következőnél 16 fillés.

Rydtér petit sora 46 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József tőherczeg-ut 22. ■
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, október 6.

Mai számunk főbb közleményei:

- Választás előtt, vagy választás után?
- Forradalom Portugáliában.
- Visszatérés a régi rendszerhez
- A kizsákmányolt közönség.
- A legújabb aradi pénzügyintézet.
- A család gróf felesége.
- Tarkaságok.

Hősök és katonák.

Arad, október 5.

Az aradi vértanuk dicsőségét, életüknek és haláluknak hatását és jelentőségét már elismerte a világhistoria. Ez a jelentőség nem szorul arra, hogy egy császári és királyi hadügyminiszter, akármilyen nagy ur is máskülönben, azt felülbírálja és jóváhagyja. A tizenhármak történelmi nimbusza nem lesz se kisebb, se nagyobb azáltal, ha Auffenberg tábornagy nyilatkozik felőlük. Mégis, a vértanuk gyásznapiján, emlékezés közben eszünkbe jut a nyilatkozat, amelyet az új hadügyminiszter pár nap előtt tett egy aradi vértanuról, Ormay Norbertről: „Ormay Norbert csakugyan rokonom; letagadni nincs okom“.

Ez a ritmikus mondás azért figyelemreméltó, mert bizonyos körök hangulatváltozását jelenti, s ezzel mintha

teljesebbé tenné az ország kegyeletét. Október hatodikáa érdemes ezt megfigyelni.

Ormay ezredes, a vértanú, nem volt a tizenhármak között. De talán csak a véletlen, vagy Haynau egy állati kitörésén mult, hogy őt nem október hatodikán fosztották meg az életétől. Ha az időben nem is esett össze az ő sorsa Damjanich és társai sorsával: azért tragikumban, önfeláldozásban, hősiességben egy azokkal.

A hadügyminiszter, akinek nincs oka magáról az aradi vértanúhoz való atyafiságot lemosni, nemcsak magát, hanem a hadsereget is közelebb hozta az aradi vesztőhely kegyeletéhez. A halálnak az a módja, amelyet Haynau az aradi tábornokok számára választott, nyilván arra való volt, hogy megaláztatást, leszégyenítést hozzon az elítéltekre; hogy a katonát megillető tisztelet utolsó foszlányát is leszedje azokról, akik az osztrák hadseregből a magyar honvédséghez átlépve, „árulókká“ lettek. S azt a hadsereget, amelynek hadi Pantheonjában Haynau szobra áll, ez az ítélet mereven rekeszthette attól, hogy a polgársággal egyesüljön a vértanuk iránt való hódolat és hála lerovásában.

Auffenberg tábornagynak, Ormay honvédezredes unokaöccsének nyilatkozata semmitmondó ugyan, de mégis rést tör a régi felfogáson, amely még mindig napiparancsral zárja be október 6-án a katonákat az aradi kaszárnyába, nehogy a vértanuk ünnepére tévedjenek. A meggyalázott, katonai erényeihez hűtlen lett rokont a katona-utód kirekeszti a tiszteletéből. De a hadügyminiszter, a közös hadsereg tábornagya nem érez okot arra, hogy a közösséget megtagadja, s ha szükszavuan, mégis kifejezi azt, hogy a szégyen-halálra ítelt őt emlékét a tisztelet illeti.

Megtagadni? Nem, hadügyminiszter ur, büszkének kell lenni Ormay ezredesre, a mártírra; büszke lehet rá nemcsak ön, az ivadék, s nemcsak mi, a polgárok, hanem a katonák is, akik a hőst és a bátort tisztelhetik benne. Es büszkék, tisztelők és kegyeletadók lehetnek a katonák, tisztek és közemberek egyaránt az aradi tizenhárom vértanú, a negyvennyolcas magyar hadsereg tábornokai iránt, akik a vitézség, a hadi tudás és az önmegtagadásnak mintaképei voltak. S amíg a nemzet azokat a célokat, eszméket ünnepli az ő nevükkel, amelyeknek ők öntudatos és elszánt

Pihenés.

Irta: Péczely József.

A földmunkával bajlódó embernek egy csöppet sem irigylendő a sorsa. Egész héten át pittymalattól szürkületig a legfárasztóbb munkát végzi. Dolgozik szakadásig, mint a legutolsó igavonó... Csak vasárnap vesz szabad lélekzetet; no meg akkor, ha egy-egy jobbsabb ünnep adódik, mikor is vagy a törvény, vagy a hagyomány, már mint a szokás, szigoruan tilalmazza a munkát. Ilyenkor az ásó, kapa, kasza sarokba, sutba kerül. Az emberek összeverődnek a falukban. Kicsérélik magukat. Emberekké válnak. Kívül-belül más szint öltönek. Kitisztálkodnak s a mint reggel a nagyharang megkondul, mennek, sereglenek a templomba. No, az se igaz! A templomos emberek száma nagyon mecsappant. Oda már jobbadán csak az öregek járnak, akik erősen hajolnak vissza a föld felé. A munkabíró, erős fáju emberek nem kíváncsiak a pap áhítatos beszédjére. Nem sokat adnak rá. Amit mond, a könyvből olvassa. Már pedig a betűnek nem mindig lehet hinni. Példázza az ujság. De meg a pap unos-untig azzal tartja az embereket, hogy így a menyország, úgy a menyország. Oda csak a szűkölködők következnek. Tünni, tünni, mindig csak tünni... s ő kelme meg folyton béremelést sürget, nagyobb stólat, több kommenciót. Abban is csak hamisság lakozik. Vagy a papban, vagy a beszégyiben. Ez az igaz! Ezért nem mennek a templomba. Elég baj. Inkább

azidőre kiállnak a faluháza elé s pipáznak. Egy jó pipa dohány mellett — ma már az is mind ritkásabban kerül — egész komótosan lehet elmélkedni erről-arról. Ki így, ki úgy. Sokat ki lehet fejezni, kézlegyintéssel, szemöldökrángatással, bólongatással is. Néha többet, mint szóval.

Egyik csoportban szót vetnek az adóra, a politikára; másokban megvitatják az urak dolgát, a here életet; legtöbben a maguk nehézsorát latolgatják. Ez a legszélesebb mesgye. A szűkös élet, a nincseneskedés. Akár egyebet se tegyen az ember, mint örökké azon tündődjék: mi lesz, hogy lesz holnap? Élünk-e, halunk-e? Lesz-e betevő? Ha így alakul a világ, mint mostanság, ha tovább is ebben a mederben folyik, bizony nem lesz. Addig-addig, hogy már a munkából is kikopik a dolgozó ember. Kiszoritják a gépek. A nagyobb fundusokon már azok szántanak, vetnek, aratnak.

Egyik olvasott ember kiveszi fogai közül a diófászaras készséget, sercent egyet úgy oldalast s előre nyújtja nyakát.

— A semmi! Már van kapa-gép is, meg ásó-gép is...

A süvegek meglóthatódnak.

— Azt kollótt vóna agyonütöni, aki kitanáta...

— Móg, ahi alkalmazza!

— Ugy a!

E vélemények után tovább szövdök a fonál. Hogy lehetne a nehéz soron okosan for-

ditani? Ne lenne egyik embör nyakig mődban, a másik meg alábbvaló sorban a kuvasz kutyánál...

- Az ezer holdasok!
- Végig csizmázni rajtuk!
- Aki a szögényt kinullázza, azt letaposni!

— Dolgozzon mindönki. Ki így, ki úgy...
 — Senkinek se legyen fölöslege...
 — Tiz holdtul husz, harminc, ötven...
 — Mongyuk száz!
 — No, annyi elég is egy embörnek. Ebben megállapodnak.
 — Ilyen törvény kellene! Csakhogy azt senki se teszi papirosra. A képviselők? Azoknak kellene, de nem teszik. Elég baj! A szegény emberekre meg nem bízzák. Itt a hiba!

A déli harangszó vet véget a szó potyogtatásnak. Az emberek még egyszer meglóthatják süvegeiket a rossz világ irányában, miközben lemondólag pislognak egymásra...

Ebéd után már könnyebb a levegő. Paszujjal, kolompérral kitöltődnek a gyomrok, minek következtében a sötétség is oszlik.

Összeverődik négy-öt szomszédtság egy-egy ház előtt, ahol épen alkalmas hely kínálkozik a pihenésre, pad, vagy egy-egy kidöntött vén fa a leülésre. Az ilyen kivetett végfa védi a ház falát az idő, meg a jószágok ellen. Ünneppan meg jó pihenő.

Az asszonyok rövid falábu ülőkékre kuporodnak úgy a kerítés, meg a kapu mellé s öl-

eszközei voltak, a katonák tisztelegjenek a hősök, a vitézség mintaképei előtt.

Auffenberg tábornagynak, a hadügyminiszternek, — így mondta, — nincs oka letagadni, hogy Ormay, a magyar vértanu, a felakasztott, rokona volt. Katona urak, tábornokok, törzstisztek és szubalternusok, nektek sincs okotok letagadni, hogy Damjanich es társai katonák, hősök voltak, legelső hősei ennek az országnak, amelynek békéje és védelme a hadsereg, ti rátok van bízva.

A mi ünnepünk, a nemzet ünnepe, így is szép és fenséges. Nem hiányzik onnét senki és semmi abból, ami együttvéve az országot, a nemzetet jelenti, a kormány, az országgyűlés mindkét háza, a törvényhatóságok, a testületek, az ifjuság — mind képviselve van október gyászos napján. Drága és nemes nekünk ez az ünnep, amely esztendőről esztendőre növekszik a megbecsültetésben. Ha a hadsereg hiányzik is onnét, nem tette csonkává a kegyeletet. De a hadsereg is a nemzetet kell, hogy jelentse. És a hadügyminiszternek családfája s az a pár szó, amelyet elejtett, mintha utat bontana ahhoz az időhöz, amikor a katonaságot se választja el semmi, se felső tilalom, se pedig benső érzés attól, hogy a polgárokkal együtt a vértanuk szobra elé álljon, a hősök dicsősége előtt tisztelegjen. A kegyeletet nem teszi ez nagyobbá, csak teljesebbé s hozza ez közelebb hozzánk a hadsereget, amelyet egyébként amugy se tekintünk már annyira idegennek, mint korábban. S ha Pozsonyban, Petőfi őrnagy szobránál, ott lehettek a tábornokok, a tisztek, akkor van okuk elmaradni az őrnagy parancsnokait ünneplő sokaság mellől?

*

Ezt a gondolatot áldoztuk az idén, a gyásznapi hatvankettedik évfordulóján, október hatodikán, s bizo-

nyára nem volt hibája a hazafias érzésünknek, hogy a kegyelet méltóságában egyoldaluan, csak ezen az egy ponton maradtunk.

Választás előtt, vagy választás után?

(A kormány tervei. — Házfelosztás. — A legjobb költségvetés.)

Távirati tudósítás

Budapest, október 5.

A Ház szünetelésével a politikai eseményekben is szünet állott be, de a legközelebbi jövő valószínűségeiről annál elevebből folyik mindenfelé a találgatás. A kormány terveiről, az obstrukció ellenzéknek e tervekkel szemben való helytállásáról, meg az ellenzék esendesebbik részének az elkövetkező bonyodalmak között várható magatartásáról száztéle hir röpköd szerteszejjel, ám e hírözönben alig van valami megfogható realitás, igen kevés a valószínűségekkel megtámogatható sejtetem is. Abban a nagy tanácsalanságban, amelybe a magyar politika a legutóbbi hetekben beleesett, egyetlen az, ami bizonyosnak látszik, amit minden táborban mindenki egyformán bizonyosnak érez: a mostani helyzetből ki kell mozdulni minél hamarabb.

Héderváry gróf miniszterelnöknek a múlt hét elején a képviselőházban tett kijelentései félreérthetetlenül rávilágítottak arra, hogy a kormány elérkezettnek látja az időt, hogy eddigi passzivitását aktív közbelépéssel cserélje föl. Ezek a nyilatkozatok azonban csupán annyit tettek bizonyossá, hogy ez a közbelépés erősen eltökélt szándéka a kormánynak; de hogy ez a szándék miben áll, milyen ponton akar részt venni a Ház normális munkarendjét közel három hónapja megakasztó technikai obstrukción, azt ezekből a nyilatkozatokból világosan kiolvasni nem lehetett. A miniszterelnöknek az a kijelentése, hogy „fogunk mi még beszélni a házszabályok lényegéről,” azt a hitet kelthette ugyan, hogy a kormány a házszabályok szigorú értelmezésének vagy gyökeres megváltoztatásának segédelmével akarja leküzdeni az obstrukciót, de a szándékba vett kormányakció még ezek között a keretek kö-

zött is igen sokféle ágazó lehet, sok találgatásnak enged utat, különösen az akció természete és sorrendje felől. Hogy a kibontakozásnak ma már egyetlen elgondolható arkáduma a házszabályok körül van, ez mindenképpen bizonyosnak látszik. De a legnagyobb kérdés, a legtöbb érdeket érintő, az érdeklődést tehát a legjobban izgató bizonytalanság épen az, mikor akar a kormány a házszabályok segédelmével a helyzeten urrá lenni: a választás előtt, vagy a választás után.

Nem lesz erőszak.

Olyan oldalról, ahol a miniszterelnök intencióit és nézeteit alaposan ismerik, a következő fölvilágosítást kapta ma a B. H.

— A legsűrűbben a házszabályrevíziót emlegetik és pedig nemesak a munkapárton, hanem az ellenzéken is. A revíziót azonban a mostani viszonyok között senki erőszak nélkül elképzelni sem tudja, erőszakra pedig Héderváry Károly gróf miniszterelnök nem hajlandó. És noha tudatában van, hogy a munkapárt egységesen követné akkor is, ha erre a lépésre szánná el magát, ezt mindenképpen kerülni kívánja. Beszélnek arról, hogy Tisza István gróf vállalkoznék az elnöki állásra és a revízió előkészítésére. Alaptalan híresztelés. Tisza bizonyosan elég erősnek érzi magát erre a szerepre, van is hozzávaló bátorsága és tekintélye, de arról, hogy elnökválság legyen, egyelőre legalább szó sem lehet. Maga Tisza nemesak hogy nem kívánja a november tizennyolcadikának megismétlődését, hanem határozottan ellene van, de barátai is mindenképp el óhajtják háritani annak még a gondolatát is, hogy Tisza az elnöki állásban exponálja magát. A miniszterelnöknek ellenben erős a meggyőződése, hogy a házszabály szigorúbb kezelésével lehetne megszorítani, sőt csaknem teljességgel megszüntetni a technikai obstrukciót. Hogy erre tesz-e kísérletet, vagy sem, a parlamenti szünet után elkövetkező eseményektől függ. A miniszterelnök egyelőre az ellenzékűl és jobb belátásától várja a rendes parlamenti munkásság megindulását. Ebbeli reménységét nem adja föl ma sem, annyival kevésbé, mert oka van hinni, hogy a normális munkásság helyreállítására lépések fognak történni épen ellenzéki oldalról.

betett kezekkel nézlelődnek; a járókelőket megszólják; ruháját, járását, módját, ügyét-baját.

A zsebongón sebesen kanyarodik be Bence Vince lánya, a Julis, ki a patikusnál szolgál.

Az asszonyok összeintenek. Ami azt magyarázza, hogy két hold szántóért adta el az apja. Ezt mindenki tudja a faluban.

— Jó ára van manapság a bocsületnek, — véli az egyik.

— Ilyen a mai világ!

— A mi időnkben...

— Az igaz!

— Akkó kipellengézték!

— Most mög pártolja őket a törvény.

— Az ám, az embörök.

— Egy kutya...

Elhalgatnak.

Az emberek a heti eseményeket rostálják. Mikor ebből kifogynak, vidám meg szomorú históriákat elevenítenek föl a régi jó időkben: a Ráday korszakból, a forradalomból. Hogy volt, mint volt. Egy-egy legény a faluból is szakadt...

Az eladók, meg a legények a szárazmalom helyén tömörülnek. Labdáznak. Ártatlan mulatság, de jó. A lányoknak is, a legényeknek is. A labda után való kapkodás közben meg is lehet ölelgetni a lányokat, ami szívelős dolog. Ki lehet nézni, ki a fúrge, ki a lusta, kényelemre hajló, veszekedő, devajkodó; ki érti el a tréfát, ki tudja visszaadni, vagy ki veszi az orrába? Ez mind fontos körülmény. Tájékoztódik a legényember. Igazolódik.

Játék közben erős természetű szók is röpködnek. Hamar kiesszik az az ember száján. De nem baj. Abból is okoskodik a legény. Meglátja, ki a szemérmes, szégyenlős; ki a kitanult, finnyás; ki ereszti el a csiklandós szót a füle mellett, ki akad fenn rajta...

Az iskolás gyermekek kört huznak a labdázók körül. Nézik a játékot. Hallgatják a beszédeket. Tanulnak.

Senye Mihályék háza előtt, a lombos nyáfa alatt öt ember foglalatoskodik egy kis rövidlábú kerek asztal mellett. Kártyáznak. Előre görnyedve ülnek a számlyszékeken s erősen figyelnek az asztalközépre. Ott a bank. Egy-egy erősebb természetű guszta után kérről-kézre jár egy kopott, csikóbőrös kulacs.

Gyalog János osztja a kártyákat.

A sok fogdosástól megdagadt lapokból előbb csak egyet-egyet kapnak az asztal körül ülők, azután megint egyet, kettőt, hármat. Ahogy azt a sor kívánja.

Huszonegyet játszanak.

Ez a legigazságosabb játék. Nincs sok figurája, fűfángja. Vagy resztál az ember vagy fucescot mond.

Épen retrálás előtt áll János gazda, mikor az alvág félelmetes bankütőjének, Göcs Pálnak a szeme egyet villan s odavágja csontos öklét az asztalra:

— Mögütöm!

Gyalog János ráveti mélabus tekintetét a bankra. Szép kis halom költség, az tagadhatatlan. Van vagy nyolevan krajoár, ami — te-

kintve, hogy fillérbe megy a játék — takaros kis összeg.

— Haj, haj...

Gyalog János megosóválja deresedő fejét s kételkedve néz Pál komájára, ki e tétovázásra még hangosabban kiálltja:

— Mögütöm!

— Az egészhet?

— Miud mögütöm! Erre a lapra mögütöm...

— Sok lösz hé! Aszondem sok lösz!

Göcs Pál szeme vérbe borul. Lehet, hogy a csiger is ösztökéli. Indulatosan fölgrük a székről, a kártyáját magaera feltartja:

— Erre a lapra? A makdisznóra?

Áthajol az asztal fölött s rekedten ordít Gyalog Jánosra:

— Mögütöm én erre még kendet is!

Gyalog Jánost sem a gölya költötte. A kemény szóra kirugja maga atól a széket. De Göcs Pál se rest. Egyszerre kapják el egymás nyakravalóját...

Az emberek felugrálanak.

Jó koma mindkettő. Kenyeres pajtás. Együtt sanyarognak. Nem hagyják az ügyet dűlőre jutni.

...Mintegy varázsszóra, hirtelen megszólal a falu estharangja. A lányok, legények felhagynak a játékkal; az asszonyok, emberek tempósan felállnak, elköszönnek... A kártyázók is ki magyarázzák magukat...

Az est sötétszürke leplét ráborítja a falura...

Biztos fegyver.

Más kérdés, hogy lesz-e eredménye a kísérletnek, lehet-e olyan döntő sikerrel biztató megállapodásra jutni, mely a rendes parlamenti vitát biztosítja. De ez a kísérletezés is eltarthat néhány hétig, vagy legalább tíz-tizenöt napig. Ha sikertelen lesz, akkor a kormánynak még mindig lesz ideje olyan cselekvésre, melylyel a parlamenti helyzetet orvosolhatja. Addig sok minden történik és történhetik. Addigra valamennyi törvényhatóság megnyilatkozik, a kormány beterjeszti a jövő évi költségvetést, mely egyike lesz az utóbbi évtized legjobb költségvetéseinek és sok nevezetes tétele fog kedvező meglepetéssal szolgálni. És történik más egyéb is, ami a kormány helyzetét könnyíti, míg az ellenzékét megnehezíti. És ha talán nem sikerülne egyetlen tervbevett kísérlet sem a normális munkásságra, van a kormánynak egy föltétlenül bizonyos fegyvere a helyzet orvoslására. Olyan fegyvere, melyre az ellenzék legkevésbé gondol, noha legerősebben haragztatja és követeli, de föltétlenül fázik tőle és ez a fegyver a képviselőház fölmozdítása.

— Én nem fenyegetőzöm, — mondotta avatott forrásunk — hogy az ellenzék egy meg amugy lehengereljük, mikép *Justh* Gyula hengerelte le hangos szóval a közös bankosokat és a hatvanheteseket. De nyugodtan bizom az országra az ítéletet és a kormány is jogosan és a legnagyobb bizalommal reméli, hogy egy esetleges képviselőválasztás meghozza a kormány eddigi működésének végleges és döntő sikerű igazolását és biztosítani fogja munkaprogramjának törvényhozási megvalósítását.

— Hogy mikor és minő sorrendben következnek el az események, ma még korai dolog volna megállapítani, de az ellenzék hamarosan fogja tapasztalni, hogy a kormány következetesen és céludatosan jár el és mindig tudni fogja, hogy mit és hogyan kell cselekednie.

Elnökválság?

— Meg kell még említenem, hogy abban az esetben, ha a miniszterelnök a házszabály helyeselt és szigorubb magyarázatában látná a technika letörésének biztos eszközét, akkor természetesen elnökválságnak kellene elkövetkeznie. *Berzeviczy Albert*, a Ház mostani elnöke nem változtathatná meg eddigi fölfogását a házszabály kezeléséről és ezért, mihelyt a miniszterelnök újabb elhatározásáról értesülne, azonnal lemondana elnöki állásáról és vele együtt mondana le az elnökkel szolidaris két alelnök, *Návay Lajos* és *Kabos Ferenc* is.

Ma azonban erről legalább is korai dolog beszélni. *Héderváry Károly* gróf miniszterelnököt és *Berzeviczy Albert*et a legbensőbb politikai és személyes barátság köti össze és *Berzeviczynek* az utóbbi napokban is több ízben volt alkalma meggyőződnie a miniszterelnök változatlan bizalmáról és arról az elhatározásáról, hogy bármi történjék is, bármint akcióra szánja el magát a kormány, arról elsősorban éppen *Berzeviczy Albert* fog értesülni.

Közvélemény a kormány mellett.

Egészen más a helyzet, ha a kormány legelső lépése a házfelozdítás lesz. A kormány maga mellett tudja a közvélemény nagyobbik felét s ha minden különötől menten, tisztán a katonai kérdésben való döntésért fordul a választókhöz: nem kételkedik abban, hogy a választók nagy többsége melléje áll. A sikeres választás pedig szabad kezet ad a kormánynak az új Házban minden kísérletre. Aligha lehet tehát kétséges, hogy melyik utra lép a kormány.

A legújabb**aradi pénzüintézet.**

(Megalakult az Ingatlan forgalmi bank.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 5.

Az Aradmegyni Takarékpénztár igazgatósági termében ma délután tartotta alakuló közgyűlését az *Ingatlan forgalmi és parcellázó bank részvénytársaság*, amelynek alapításáról már több ízben írtunk.

Az alapító közgyűlésen 23 részvényes tette le részvényeit. Megjelentek az összes alapítók és a fő részvényesek, névszerint *Assael József*, *Bing Hugó*, *Bing Vilmos*, *Deutsch Andor*, *Éles Béla dr.*, *Éliás Izidor*, *Fodor Gyula*, *Funkelstein József*, *Grossmann Alfréd dr.*, *Holländer Emil*, *Issekutz László dr.*, *Leopold Zsigmond*, *Löbl Gyula*, *Lustig Ármán*, *Montag Manó*, *Reisinger Sándor*, *Stauber József*, *Tolnai János dr.*, *Tenner József*, *Varjassy Lajos dr.*, *Verbos Nándor*, *Verzár Márton* és *Wallfisch Ármán*. A 23 részvényes 913 részvényt tett le 457.500 korona értékben.

A közgyűlés vezetésére *Varjassy Lajos dr.* *Leopold Zsigmond*ot ajánlotta, amit egyhangu helyesléssel fogadtak.

Leopold Zsigmond megköszönte a bizalmat és az Ingatlan forgalmi és parcellázó bank közgyűlését megnyitottnak jelentette ki.

— Az utolsó pár évben — mondotta — a városi telkek és épületek, valamint általában a földek árai óriási emelkedést mutattak. Ezzel egyidejűleg az ingatlanok forgalma nem is sejtett arányokban növekedett. Ezek a kétségtelen tények adták az alapítóknak az impulzust arra, hogy az idáig öletszerűleg, alkalmi társaságok által gyakorolt tevékenységet házak és telkek vétele, eladása és parcellázása terén rendszeresen, céltudatosan és hivatásszerűen gyakorolják. Ilyen célú részvénytársaságok az ország számos városában sikeresen működnek. Hogy városunk gazdasági köreiből is rokonszenvenvel és pártolással találkozott az alapítók terve, az bizonyítja, hogy a részvénytőke teljesen aláíratott sőt tuljegyezve is lett. Ezzel a felbátorítással megerősítve láthatjuk, hogy városunkban az ilyen irányú tevékenységnek feltételezett egészséges talaja megvan. A megválasztandó igazgatóság feladata lesz agilis, de óvatos vezetéssel a prosperitás feltételeit megteremtani.

Az elnök ezután fölkererte a jegyzőkönyv vezetésére *Éles Béla dr.* — Bejelentette továbbá, hogy a közgyűlés a törvényes formák között megtartható. Az 500.000 koronában komtemplált részvénytőke teljesen jegyezve van és a tőke 30%-át befizették az aláírók. Összesen 1027 részvényt jegyezték 513.500 korona értékben. Miután így a részvénytőkét 13.500 koronával tuljegyezték, az alapítók törvényadta joguknál fogva 500.000 koronára redukálták az alapítókét oly módon, hogy *Löbl Gyula* jegyzését 10.000, *Bing Vilmos*ét 3500 koronával redukálták. Végül még azt jelentette az elnök, hogy a törvény által megkívánt negyedrésze a részvényeknek letétben van, sőt annál jóval több, mert 23 részvényes 913 részvényt tett le a közgyűlés előtt. Miután így a formáságoknak eleget tettek, *Leopold Zsigmond* elnök az Ingatlanforgalmi és parcellázó bank részvénytársaságot megalakultnak jelentette ki.

Tolnai János dr. felolvasta a bank alapszabályait, amelyeket egyhangulag elfogadtak.

Ezután az igazgatóságot és felügyelőbizottságot alakították meg. Az igazgatóság tagjaivá az alapítók törvényadta joguknál fogva 3 évi megbizással a következő részvényeseket nevezték ki: *Bing Hugó*, *Deutsch Andor*,

Fodor Gyula, *Leopold Zsigmond*, *Löbl Gyula*, *Montag Manó*, *Verzár Márton* és *Verbos Nándor*. A felügyelő bizottságot 1 évre választották meg, tagjai lettek: *Varjassy Lajos dr.*, *Holländer Emil* és *Grossmann Alfréd dr.* rendes és *Schreyer Viktor*, *Éliás Izidor* pótagok.

A közgyűlés végül megadta az alapítónak a felmentvényt és felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a cégbiróság által esetleg kívánt alapszabálymódosításokat saját hatáskörében megtehesse.

A közgyűlés ezzel véget ért. A nyomban utána megtartott első igazgatósági ülésen az igazgatóság elnökévé *Leopold Zsigmond*ot, helyettes elnökévé *Verzár Márton*ot, ügyvezető igazgatóvá *Bing Hugó*t választották meg. A részvénytársaság ügyészei *Éles Béla dr.* és *Tolnai János dr.* lettek. Megalakították még az alapszabályok értelmében a végrehajtóbizottságot is, amelynek tagjai az elnök, a helyettes elnök, az ügyvezető igazgató, a két ügyész hivatalból és *Deutsch Andor* és *Löbl Gyula* igazgatósági tagok.

Forradalom**Portugáliában.**

— Monarchisták a köztársaság ellen. —

Távirati tudósítás.

Lisszabon, október 5.

Tegnap hirt adtunk arról, hogy a portugáliai monarchisták veszedelmes és nem is eredménytelen mozgalmat indítottak, amelynek sikere az, hogy az ország északi részében kiáltották a királyságot. Hivatalosan még az éjjel megcáfolták a hirt és kijelentették, hogy egész Portugáliában nyugalom van. Ez a cáfolat nem sok hitelességre tarthat számot azokkal a hírekkel szemben, amelyek ma érkeztek a királpártiak mozgalmáról és sikeréről. Lehet, hogy ezek a mai jelentések talán túlzottak, de az bizonyos, hogy olyan nyugalom és rend nincs a portugál köztársaságban, mint ahogyan hivatalosan iparkodnak föltüntetni. Távirataink a következők:

Lisszabon, október 5. A monarchisták, amibár forradalmi kísérletükkel kudarcot vallottak, az ország északi részében sok bajt okoznak, vasuti síneket föltépnek, vonatokat kisiklatnak, táviró- és telefondrótokat elvágnak és hidakat fontos pontokon dinamittal fölrobbantanak. *Villa Rodam* mellett egy személyvonatra öt bombát hajítottak. Borzasztó robbanás történt, de még nem tudják a szerencsétlenség mértékét. *Bracaneszben* és *Szocorreben* a nép megostromolta a templomot. A bracaneszi a legzebb portugál templomok egyike. A papok meg akarták védelmezni a templomot, de az őrző tömeg betódult s az egész berendezést összerombolta, a szentképeket és az értékes tárgyakat kivitte és elégette. A hatóságok tehetetlenek voltak. Északon még mindig sok embert tartóztatnak le s Lisszabonba naponként nagy csapat fogoly érkezik.

London, október 5. *Mánuel király*, aki *Lonsdale* lordnak vadászvendége, hirtelen félbeszakította látogatását és visszautazott Londonba. Az itteni portugál körök ezt az utazást kapcsolatba hozzák azzal a hírrel, hogy Portugália egész északi része, *Oporto* kivételével, a monarchisták kezében van.

London, október 5. *Mánuel király* környezete azt jelenti, hogy két portugál kerület a monarchia érdekében föllázadt. A legnagyobb városok a monarchisták mellett nyilatkoztak s helyőrségük is hozzájuk csatlakozott, úgy hogy *Conceira* most már hater ezer emberrel rendelkezik. A parasztok mindenütt a monarchistákkal

tanának. Komoly ellenállás csak Lisszabonban és Oportóban várható.

Madrid, október 5. A tegnapi miniszteri tanács a portugáliai monarchista forradalommal foglalkozott. A kormány utasította a határkerületek kormányzóit, hogy senkit se engedjenek a határon átmenni. A hatóságok a határon elfogtak egy autóbilit, amelyben portugálok jültek, akik negyvennyolc puskát és két láda hadiszert akartak Portugáliába vinni. Az autóbilit utasai elmenekültek.

Madrid, október 5. A lapok jelentése szerint a lisszaboni spanyol követ értesítette kormányát, hogy Portugáliában nagy agitáció folyik.

Berlin, október 5. Lisszabonból jelentik: A monarchista mozgalom sikereiről szóló híreket egész terjedelmükben megerősítik. A két északi tartomány már a monarchisták kezében van s a csapatok az északi helyőrségekben hozzájuk csatlakoztak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Péntek: Bánk bán, opera. Diszeldadás. (B. bérlet.)

Szombat: Dollárkirálynő; operett. Új bemutattással. (C. bérlet.)

*** Aradmegyei népkönyvtárak fejlesztése.** A Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa az idén is adott a Kölcsey Egyesületnek aradi és aradmegyei népkönyvtárak fejlesztésére 500 koronát. A Kölcsey-Egyesület elnöksége felhívja a Tanács kötelékébe tartozó könyvtárak kezelőit, küldjék be hozzá Aradra azon művek jegyzékét, melyekkel könyvtárukat szeretnék ki egészíteni. A művek a Tanács hivatalos jegyzékéből választandók ki. Együttal felhívja a Kölcsey-Egyesület a könyvtárosok figyelmét arra, hogy ez év végén két könyvtáros munkásságának az elismerésére költségvetéséből 100-100 korona jutalomdíjat fog kiosztani a a beérkezett könyvtárhasználati kimutatások alapján.

*** A Kölcsey-Egyesület könyvtára október 6-ikán zárva van.**

*** Ifjúkori bűnök.** Az Uránia új műsorának vonzóerejét a legszenzációsabb drámák egyike adja meg. Az Ifjúkori bűnök az ariasztokrata világ egyik fiatal tagjának egy kis elárusító leány iránt érzett romantikus szerelmét rajzolja. Sirelitz Edgar, a gazdag Sirelitz tanácsos joghallgató fia szerelmes lesz Sophieba, egy kegyűkereskedő gyönyörű szép elárusító-kisasszonyába. A fiatal leány viszonzza a mély és igaz szerelmet, amelynek mámoros boldogságát nem zavarja semmi addig, amíg egy napon Sophie arra a tudatra ébred, hogy egy édes titkot sughat meg Edgarnak. A fiatal ember becsületesen feleségül akarja venni Sophiet és a házassághoz megnyeri jószívű édesanyja beleegyezését is. Azonban Sirelitz tanácsos há tározottan ellenzi fiának ilyen, rangon aluli házasságát és Edgart elszakítja Sopnietől. Edgart, hogy teljesen elfeledje a leányt, egy földmester rokon családjához küldi, Sophie nek pedig pénzt ad a lemondás áránban. Edgart kedves rokona, Lilly, az erdőmester leánya nem tudja elfeledtetni első, nagy szerelmét. Bánkodik, epeszt, sorvasztja a vád és végül is Lilly kivantatja, hogy mi a bánata és segítségére siet Edgarnak, hogy viszontláthassa Sophiet. De a fiatal leánynak a nagy városban már nyoma veszett és a kétségbeesett Edgar csak halva látja viszont Sophiet a kórházban, ahol az elhagyott szép leány élete árán hozta világra kettőjük gyermekét. A kis, árva leánykát Lilly, aki mély és addig gondosan titkolt szerelmet érez Edgar iránt, szeretettel öleli szívére és megígéri, hogy anyja lesz a kisköriknek. A minden részletében érdekes és mélyen meghatató szerelmi történetet a dán film-társaság mesésen állította ki, a szereplők: Wieth Klára és Wieth Károly pedig remekelnek az előadásban. Az ifjúkori bűnök négy napig lesz műsoron. 175

* A színházlátogató közönség figyelmébe. A „Fehér Kereszt“ kávéházban fővárosi módra színház után Buffet-színházi vacsora. Naponta elsőrangú cigányszene.

A kizsákmányolt közönség.

— Védekeznek a fakeskedők. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 5.

Az Aradi Közlöny mai cikkei, amelyekben a fakeskedők faáremelése ellen tiltakoztunk a védetlen közönség nevében, — széles körben helyesléssel találkozott. Egyetlen körben, a fakeskedők körében természetesen nem fogadták szimpátiával amaz indítványunkat, hogy a közönség kizsákmányolásával szemben hatósági intézkedéseket kellene tenni és állami faraktárak segítségével meg kellene oltalmazni a fogyasztó publikumot a kartell tulkapásaitól. Ez természetesen ki nos nyugtalanságot keltett a fakeskedők között. Az egyik aradi nagy cég beltagja terjedelmes levélben válaszolt mai vezércikkünkre és a fakeskedők nevében megindokolni akarja az áremelést. A védekező irást itt közöljük egész terjedelmében:

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Becses lapjának mai vezető cikkére, melyet nyilvánvalóan a közérdek sugalt, legyen szabad a következő megjegyzéseket tennem:

Kartell az aradi tűzfakeskedők között nincsen, sőt az erős verseny még általános megbeszélések lehetőségét is kizárja. Tény azonban az, hogy a tűzifa áraknak mérsékelt fölemelése a drága bevásárlási árak miatt szükségessé vált.

Száz waggonos tételknél ugyanis a mai beszerzési ár ab waggon Alvácza

105 korona 10000 kgként
52.75 kor. a fuvar és kövezetvám
12.— kor. a behordás
2.— kor. az ölezés

K. = 171.75 fillér tehát egy waggon 1. bükkfának nagybani beszerzési ára, amit okmány-szerűleg igazolhatok. Ha már most egy ilyen waggon fa a legjobb esetet, száraz időben való lerakást, föltételezve 5% ölet (23 úrmétert) eredményez, az eddigi 30 koronás ölenkinti eladási ár mellett 172 kor. 50 fillér lenne a bevétel 171 kor. 75 fillér beszerzési árral szemben 75 fillér lenne tehát a tiszta jövedelem. Ebből üzleti rezsit, adót fedezni lehetetlen. Ha tehát az egyes fakeskedők a körülmények kényszerítő hatása alatt 32 koronára emelték fel az I. bükkfa árát, mindössze 184 kor. bevételt biztosítanak maguknak 171.75 kor. beszerzéssel szemben, 12 korona 25 fillér bruttó hasznót egy 172 koronás befektetésnél, ami a 7% bruttó hasznót jelent. Ezek alapján bizonyára tulzásnak mondható az úzsora és az erkölcsatlenség vádjja, amellyel a mai közlemények a fakeskedőket illetik.

Elismerem azonban azt, hogy a cikkírókat a közönség érdeke vezette és ezért csakis tárgyas nézőpontból óhajtók a cikkhez megjegyzéseket füzni A cikkíró ur, mint lelkiismeretes publicista, a drágulásnak okait is keresi és úgy értesült, hogy a drágább termelési költségek adták az első lökést a drágulásához. Ez is igaz, de ez magában véve nem oka a mai drágaságnak. Egyszerűen az az oka, hogy kevés fakészlet van vidékükön, ami pedig van, abból nemcsak Arad környete fogyaszt, hanem fogyaszt Budapest is, Szolnok, Csaba, Kétegyháza, Makó, Szeged, Szabadka Az államkincstár mint a legnagyobb erdőbirtokos, tényleg szabályozhatná az árakat, ha fiskális érdekekből nem maga is a lehető legmagasabb árakat igyekezne az „árverések“ (és nem árlejtések) útján elérni és ha az országból kivitt faárakra exportvámokat vetne, úgy, amint azt részben a kis, de céltudatos Románia is megteszi.

Ezzel igenis lehetne segíteni a dolgon, de nem állami faelárusító telepekkel, amelyeknek épen úgy meg van a maga rezsije, mint a magánosok üzleteinek. Nem hiszem azonban, hogy az állam erre elszánná magát, mert az erdő-bevételekre szüksége van csak úgy, mint a

szeszfogyasztásból eredő állami jövedelmekre, a melyekhez pedig bizony csak generaliók leromlásának árán jut

Végül legyen szabad újból hangsúlyoznom, hogy a cikknek segítő szándékát elismerem. A hatásáról azonban azt mondhatom, hogy eddig a termelők fölemelt árköveteléseivel szemben az aradi éles versenyyel érveltünk és védekeztünk, azt mondván, hogy a drágulást a piac szervezatlensége miatt a vevőkre áthárítani nem bírjuk és magasabb árakat tehát nem fizethetünk. Mi ezután is ezt fogjuk mondani, mert ez az igazság, de kétséges, elfogják-e ezt nekünk hinni a termelők a mai cikke után. Hiszen a lapban van, mondják majd naiv meggyőződéssel, már pedig annak igaznak kell jenni és eme igazságban bizván, félő, hogy újabb, nagy árkövetelésekkel fognak előállani.

Igy fest eredményeiben a legjobbhiszemű cikk, ha rossz értesülések alapján íródott. Szerkesztő urnak igaz tisztelője *Holländer Emil*.

Hogy ezek az adatok nem reálisak, az kitűnik a következő sorokból. Ugyanis egy olyan férfit, aki évek óta behatóan foglalkozik erdők kihasználásával és a fa értékesítésével, s aki az aradi környékbéli fakeskedőkkel állandó összeköttetésben áll, a következő felvilágosításokkal szolgált a hozzánk intézett levélre vonatkozólag. Az ő felvilágosításai kellő értékre szálítják le a fakeskedői kézbe kapott levél állításait, amelyekkel a faárak emelkedését meg akarja indokolni.

— Akkor — mondotta — ivazuk volna a fakeskedőknek, ha a fát most októberben, vagyis akkor szereznék be, amikor legmagasabb ára van a fának. Akkor talán ab Alvácza 105 koronába kerülhet tizezer kilogram fa. Azonban köztudomású, hogy a fakeskedők már márciusban és a nyári hónapok elején, vagyis akkor szerzik be szükségleteiket, amikor legolcsóbban jutnak hozzá. A legkedvezőbb időben jól ellátják magukat télire, úgy, hogy tekintélyes hasznót biztosithanak maguknak. Ha pl. száz waggon tűzifát vesz egy fakeskedő, akkor 10,000 kgr. aligha kerül többbe, pl. az alvácza—aradi viszonylatot véve alapul, mint 80-90 koronába, ab Alvácza tehát a szállítási költségek nélkül.

— Az sem felel meg a valóságnak, hogy a szállítás 52.75 koronába kerül. Tudvalevő dolog, hogy ha nagy mennyiséget szállítanak, akkor aránylag lényegesen kisebb a költség, mint ha például 10,000 kilogrammot veszünk a számítás alapjául, mert a szállító fél, t. i. a fakeskedők javára esik a 10, sőt ennél esetenként jóval magasabb: 15-20 százalék refakciója is. Az pedig egyenesen kétségbevonható, hogy a vasuttól a telepre való szállításért 12 korona kocsiköltség terheli az 5 öl fát. Hiszen még magánembernek se kerül többbe egy kocsi 10 koronánál, a nagymennyiség szállítási költsége pedig általában 8-9 koronánál nem kerülhet többbe.

— Az illető kereskedő továbbá diszkrétan elhallgatja azt, hogy a szállítás tekintélyes része *tutajon történik*, ami a fának Erdélyből való leszállítását lényegesen olcsóbbá teszi. A fakeskedők legtöbbje ugyanis Erdély legtovolabbi vidékeiről is hozat tutaj-fát. És ha valahol a Maros felső völgyének fenyő-erdő termékeiből összekötnek egy csomó fenyő szálalt tutajnak, az úresen csak addig uszik, amig nagyobb vízhez nem ér. Zármanál például már jól megrakják a tutajokat tűzifával és úgy usztatják le Aradra.

— Az se felel meg a valóságnak, hogy az Arad környéki erdők Szolnok, Szabadka, Szeged, Budapest piacát is ellátnak főval. Az Arad környéki (Körös és marosvölgyi) erdőségeket elsősorban az aradi és a közeli Arad vidéki kereskedők biztosítják maguknak és ők is tartalják le, ők jelőre kiválasztják a jó erdőket és

legtöbbször még akkor vásárolják meg, amikor legkevesebb az árak. Szegedre, Szabadkára, Makóra stb. megy tekintélyes quantum tűzifa, de oda a tutajszállításon felül csak az a tűzifa kerül, amit az aradi kereskedők már nem akceptálnak, illetve az aradi szükségleten felül, mint felesleg jön számításba.

— Mindezekből megállapítható tehát, hogy a levélíró fakereskedő számításai mennyiben fedik a tiszta valóságot.

Tripolisz bombázáporban

— Olasz-török háború. —

(Saját tudósítónktól.)

Arad, október 5.

Az olaszok folytatják a tripoliszi partokon a bombázást. Míg az okkupáció végrehajtva nincs, addig a hatalmak a békeközvetítéssel keményen nem foglalkoznak. Ugy látszik, hogy a Balkán félezigeten Olaszország nem készülődik tűzgyújtásra és az afrikai gyarmat elrablásával egyelőre beéri.

Ma ezeket a táviratokat kaptuk:

Tripolisz bombázása.

— Az olasz ostromló had. —

Tripolisz, október 5. Tegnap a külső erődítmények bombázását folytatták. A belső erődítményeket eddig nem vonták be a bombázás körébe, hogy a várost lehetőleg kímélik. A Sultanie és Hamidie nevű útgeket beszögeztek. Rögtön azután, hogy a Garibaldino nevű csatahajó a kikötőbe behajózott, két tiszt felkereste a Hamidie nevű útgeget két olasz tiszt átkutatta, de csak három hullát találtak ott. A törökök eddig még nem mutattak hajlandóságot a kapitulációhoz.

London, október 5. Ide érkezett jelentések szerint Tripolisz bombázása nagyon egyoldalú harc volt, mert az összes szemtanúk állítása szerint, midőn az olasz hadihajók a bombázást megkezdtek, még oly messze voltak, hogy a tripoliszi erőd elavult fegyverei el sem érheték őket. Így az egész bombázás egy hadgyakorlat jellegével bír és az olaszokra nézve egyáltalán nem volt veszélyes. Az olasz tisztek „harc” közben egész kedélyesen fogadásokat kötöttek, hogy ágyujuk ezt vagy azt a célt eléri e. A „Benedetto Brin”, a „Róma”, „Nápoly”, „Szicília”, „Garibaldino”, „Piza”, „Amalfi” és „Ferruccio” nevű hadihajók képezték a rajvonalat. Faravelli admirális a Benedetto Brin-ről intézte a hadműveleteket. A rajvonal mögött legyezőszerű elhelyezésben foglalt állást a tartalék, mely cirkálókból és torpedóuzókból állt. Néhány hajó a Tripolisz mellett fekvő falvak előtt foglalt állást, végül néhány másik az öbölben végzett felderítő és cirkáló szolgálatot. Az admiráliskajától adott jelre valamennyi hajó felhúzta a zászlóját, mint valami ünnepen. Ezután a Benedetto Brin árbocára egy fekete gömböt húztak, ezzel egyidejűleg eldördült az első lövés. Ezzel megkezdődött Tripolisz bombázása.

Más jelentés szerint a bombázásban csak négy hadihajó vett részt. Eleinte csak nagyobb időközökben dördültek lövések, később azonban, miután a fehér lobogót még mindig nem tüzték ki Tripolisz védői, a lövések sűrű egymásutánban hangzottak el. Bombázás közben egyik löveg a híres világítótornyot találta, mely azonnal összedült. Az olaszok azzal mentegetőznek, hogy közvetlenül a világítótorony mellett egy török ágyúüteg volt, melyet más módon nem hallgathattak el. Ez a mentegetőzés azonban nem sokat ér, mert tudvalevőleg a török lövégek nem is érheték el az olasz hajókat, hanem sokkal előbb a vízbe hullottak.

Öt óra tájban a belső erődítmény felhagyott a tüzeléssel, azonban a külső erődítmény két szárnya folytatta a harcot, ha azt egyáltalán szabad így nevezni. Itt-ott a bombák felgyújtottak egy-egy házat. Estefelé beszüntették mindenütt a tüzelést. Néhány erődítmény romokban hevert már és a törökök ezekből az ágyúkat egy magaslatra vitték, honnan folytatták a védekezést. Egy shrapnel-zápor azonban innen is elkergette őket. A város, ugy látszik, kevés kárt szenvedett, különben is hír szerint

a lakosság egészen kiürítette a házakat. Egy még meg nem erősített hír szerint a váli súlyosan megsebesült.

Róma, október 5. A legújabb jelentés szerint egy matrózesapat a hadihajók ágyúinak védelme alatt Tripoliszban partra szállt.

Malta, október 5. Tripolisz városában nem sok kárt tett a bombázás, csak éppen a tengerparti környékén csapott le néhány shrapnel egyes házakba. A tripoliszi kormány állítólag üzenetet küldött De Revel olasz ellentengernagynak, hogy siettesse a megszállást, mert a török helyőrség legnagyobb része az ország belsejébe húzódott vissza, a városban alig maradt török katonaság s ő ágyzás esetén nem felel érte, hogy az aratok és szerencsének föl lázadnak az európaiak ellen. Az olasz hadihajók nem tüzték ki a fehér lobogót és hamarosan el is hallgattak az ágyuk. Az erődökből néhány rokkant mozsárágyú felelt a bombázásra. De Revel ellentengernagy azután csapatokat szállított partra, amelyek a külső erődöket elfoglalták.

Ugyancsak tegnap olasz hadihajók Bengházit is bombázták.

Chiasso, október 5. Az olasz expedíciós csapatok legnagyobb része a jövő hét végén már Tripoliszban lesz, a többi csapatot a jövő hét közepén fogja elbucsuztatni Viktor Emánuel király a nápolyi kikötőben.

London, október 5. A Daily Chronicle tripoliszi tudósítója azt jelenti, hogy a város bombázása azért késett oly sokáig, mert az olaszok előbb elhárították a tengeri aknákat, nehogy az expedíciós sereget hozó szállítóhajókat veszedelem fenyegeesse. Ma kezdik el Bengházi és Derna bombázását, de az expedíciós sereg megérkezéseig itt nem fognak csapatokat partraszállítani.

Malta, október 5. A tripoliszi kikötő előtt egy olasz hadihajó egy török tengeralatti akna fölé került. Az akna fölrobbant és a hajót légberöpítette.

Mi történik az Adrián?

(Törökország mozgásait.)

Berlin, október 5. Korfuból jelentik, hogy olasz hajók a gumenikai kikötőben két török torpedóhajót elpusztítottak.

Róma, október 5. A Stefani ügynökség jelenti Massauból: A Vörös-tengeren Massaua és Assab között egy török ágyunaszád többször rállit az Amerigo Vespucci olasz csomagszállító gőzösre, de nem tett benne kárt.

Róma, október 5. A hivatalos lap a tengerészeti miniszter következő közleményét teszi közzé: Miután Törökország részéről nem történt oly nyilatkozat, amely azt a szándékot bizonyítaná, hogy az olasz kereskedelmi hajókkal szemben az ellenségeskedések ideje alatt tartózkodni fog a szákmányoló és elkobzó jog gyakorlásától és miután ellenkezőleg, Törökország kezdte meg a szákmányolást az olasz kereskedelmi tengerészet ellen, az olasz kormány, élven a tengeri kereskedelemről szóló törvénykönyv 211. cikkében lefektetett joggal, fenntartja magának, hogy török kereskedelmi hajók ellen a szákmányolás és elkobzás jogát gyakorolja. Az olasz kormány a tengeri kereskedelemről szóló törvénykönyv 216. cikkének megfelelően közli, hogy hadi dugárunak fognak minősíteni: ágyuk, puskák, karabélyok, revolverek, pisztolyok, kardok és más lövő és oldalfegyverek, hadi munició és hadianyag, általában minden, ami feldolgozás nélkül közvetlenül szárazföldi vagy tengeri haderők felszerelésére fordítható.

Konstantinápoly, október 5. Az olasz hajóraj az ioniai tengeren cirkál. A török kormány attól fél, hogy az olasz hajók meg fogják támadni Mitiléné és Kiosz szigeteket.

Konstantinápoly, október 5. A porta elrendelte az általános mozgósítást, hogy minden eshetőségre el legyen készülve. A kormány mozgósítás céljaira egy millió fontot küldött a tartományokba.

Róma, október 5. Máltától jelentik, hogy a török flotta nincs a Dardanellákban, hanem Beirut előtt vesztegel s támadásra készül elő.

A békeakció.

— A nagyhatalmak közbenjárása. —

Konstantinápoly, október 5. A német, orosz és angol nagykövete és a szerb és román követek tegnap délután látogatást tettek a portán és kijelentették, hogy a nagyhatalmak arra az esetre, ha Törökország Olaszországgal tárgyalni akar, hajlandók jó szolgálatukat rendelkezésére bocsátani, de sajnálják, hogy a szaloniki új-török bizottság arra akarja buzdítani a török kormányt, hogy az országot az utolsó vércsöppig védelmezze meg és hogy a háborút minden rendelkezésére álló eszközzel folytassa. Remélik, hogy a török kormány ennek a főlhívásnak nem fog engedelmesskedni, mert ebből ma még előre nem látható nehézségek és bonyodalmak támadhatnak.

Szerajevó, október 5. Az egyesült mozlímok tartománygyűlési klubja sürgőnyt küldött Aerenthal külügyminiszterhez a boszniai mohamedánok nevében, melyben segínyt kérnek tőle a veszélyeztetett izlám számára. A klub kéri a miniszterelnököt, hogy az orvvul megtámadott, kulturmunkájukban akadályozott mohamedánok érdekében lépjen közbe. A boszniai mozlímok remélik, hogy Ausztria-Magyarország szövetséges államával szemben, mely a legprimitívabb jogokat sértette meg, a jog és igazság álláspontjára fog helyezkedni.

Berlin, október 5. Itteni jól beavartott körökben azt a hírt, hogy a hatalmak felajánlották közvetítő szolgálatukat, aaptalannak tartják. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a hatalmak néhány nap előtt mellőzték a közbelépést s így nem valószínű, hogy álláspontjuk ily rövid idő alatt gyökeresen megváltozott volna. Sokkal inkább kétséget a siker reményével a közvetítési kísérlet akkor, ha már Tripoliszt elfoglalták az olaszok.

Milanó, október 5. Itteni politikai körökben biztosra veszik, hogy Németország a béke érdekében nem fog vállalkozni a közvetítő szerepre annak abszolút garanciája nélkül, hogy Olaszország elfogadja javaslatait. Az olasz kormány azonban csak az ultimátumban körvonalazott feltételek mellett bocsátkozhatik tárgyalásokba. Olyan követeléssel szemben, hogy Olaszország kártalanítsa Törökországot Tripoliszért, Olaszország nem helyezkedik a legteljesebb elutasítás álláspontjára, de a kártalanítás összegének kisebbnek kell lennie az előre látható hadia kiadásoknál.

Páris, október 5. A Matia szerint nem valószínű, hogy bármelyik nagyhatalom felhatalmazást kapott volna Franciaországtól arra, hogy a török kormánnyal a békét közvetítse, illetőleg, hogy ebben az irányban tapogatózzék.

Konstantinápoly, október 5. Egy igen előkelő államférfiu a német lapok tudósítói előtt a következő kijelentést tette:

— Míg Németország a békeközvetítés alapjául az olasz ultimátumot fogadta el, addig Anglia terve az, hogy Tripolisz, mint kiváltságos és adóköteles vilájet Törökország és Olaszország közös közgazgatása alá kerüljön, de továbbra is ismerje el a szultán főhatalmát. Anglia titokban biztat bennünket, hogy erős ellentállást fejtünk ki arra az esetre, ha Olaszország ezt a békeajánlatot nem fogadja el s megigérté, hogy ebben az esetben szigorú eszközökkel fog Rómában interveniálni a mi érdekekünkben. Az angol követ tegnap megjelent a portán, de rögtön távozott, mert megtudta, hogy éppen akkor a német követ volt kihallgatáson. Az angolok presszióval dolgoznak a komité ellen s úgy találják, hogy Said-pasa túl engedékeny az ifju-törökökkel szemben s ezzel Kiamil-pasa túltengő önértetét növeli.

Európa provokálása.

(Olaszország és a Balkán békéje.)

Bécs, október 5. A Pol. Korr. illetékes római helyről a következő értesüléseket veszi: Annak a kritikának az elháritására, amelyben külföldön Olaszországnak Tripoliszra vonatkozó eljárását részesítik, nem áll más eszköz rendelkezésre, mint annak az ismételt kijelentése, hogy azzal a kárral szemben, amely Olaszország gazdasági életérékeit Tripoliszban vala-

mennyi török hatóság ellenséges magatartása révén érték és az ebben való meg-egyezősre folytatott hosszadalmas kísérletek sikerrelensége után, valamint arra a perspektívára való tekintettel, hogy Tripolisz a viszonyok valamilyen jövőbeli alakulása útján más közptengeri nagyhatalom kezébe kerülhetne, Olaszország igényei teljesedésére nem maradt más út, mint ennek az afrikai tartománynak a megszállása. Ennek az akciónak igazságtalan megítélésénél még érzékenyebben hat Rómában az a kétely, mintha Olaszországnak nem volna komoly akarata a jelenlegi konfliktus veszedelmes kihatásait a Balkán-félszigetéről elhárítani. Török részről kísérletet tettek arra, hogy a jóni vizeken keresztül az ellenség esetleges vállalkozásai ellen irányuló tengeri akciót támadó jellegűnek tüntetessék föl és a végből olasz csapatoknak Prevezában való partraszállásáról meséket költsenek. Átmenetileg sikerült ezzel a közvéleményt megtéveszteni. Ha a jövőben politikai körök ismét ilyen hírekkel találják magukat szemközt, gondolják meg, hogy Olaszországnak amikor Albánia ellen való merénylet és fegyveres operációinak az európai Törökországra való kiterjesztését vetik szemére, nem kevesebbet imputálnak, mint Európa egyenes kihívását. Albánia ellen való előrenyomulásával Olaszország Ausztria és Magyarországkal konfliktusba keverednék, amely föltétlenül a hármasszövetség megrendülésére vezetne. A háborúnak az európai Törökországra való kiterjesztése pedig ebben a birodalomban súlyos rázkódásokat idézne elő. Elég, ha ezt a képet csak pillanatra szemléljük, hogy arra a következtetésre jussunk, miszerint Olaszországról az ilyen, a jelenlegi európai politikai szisztéma megbontására irányuló kalandot lehetetlen föltenni.

Róma, október 5. A Tribuna írja: Az olasz kormány egész politikáját mindenkor két fő felé irányította: Tripolisz elkerülhetetlenné vált megszállása és Európában a legteljesebb béke fentartása. Miután e program szerencsés keresztülvitele politikánknek kettős sikere volna, politikai és katonai tekintetben egyaránt azt a nézetet, mintha Olaszország a nyugalmat a Balkánon valamiképp megzavarni akarná, lehetetlennek kell minősítenünk.

VÁROS ÉS MEGYE.

A vármegyei tisztviselőikért. Hevesvármegye legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a képviselőházhoz fölratot intéz a vármegyei tisztviselői szolgálati idejének leszállítása érdekében. Ma a megyei tisztviselők 40 évi szolgálat után mehetnek teljes fizetéssel nyugdíjba és ezideig hasztalan kérték a szolgálati időnek 35 évre leszállítását, valamint azt is, hogy lakbőrüket a nyugdíjba beszámítsák. A belügyi kormány megtagadta a jóváhagyást az olyan megyei határozatoktól, amelyek így megváltoztatták a szolgálati szabályokat. A miniszter mindig arra hivatkozott, hogy előbb az állami alkalmazottak nyugdíjszabályát kell módosítani, csak azután kerülhet sor a közigazgatási tisztviselőkre. Hevesvármegyében úgy látják, hogy nincs kilátás eredményre ebben a kérdésben s ezért a Házhoz fordultak, a felirat támogatására pedig Aradmegyét is fölhívták.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás	151
Kiadóhivatali és hirdetési osztály	151
Nyomda	151

A csaló gróf felesége.

— A színésznő vallomása. —

Távirati tudósítás.

Berlin, október 5.

A berlini főtörvényszék ma folytatta a tárgyalását annak a bűnpörnek, amelynek középpontjában Wolf-Metternich gróf áll, akit tudvalegőleg csalással vádolt meg az ügyészség. A mai tárgyaláson elsőnek a letartóztatott gróf feleségét, Walentin Klára színésznőt hallgatták ki tanuként. A színésznő érdekes és feltűnő vallomást tett a férjéről.

(Az asszony kötelessége...)

Wallentin Klára elegáns utcai toalettbent jelent meg. Kéri az elnököt, hogy ülve tehesen vallomást, amire engedélyt kap. Figyelmeztetik az eskü szentségére s arra, hogy mint a vádlott felesége, nem köteles vallomást tenni. Wallentin asszony szilárd hangon feleli:

— Vallani akarok s a tiszta igazat fogom mondani!

Ezután a következőket mondotta:

— Férjem a házasság előtt megmondta nekem, hogy nemcsak hogy vagyona nincs, hanem inkább adóssága van, mire azt feleltem, hogy az adósságot meg kell fizetnünk. Elmondta nekem, hogy elvehette volna feleségül Landsbergerné Dolly asszonyt, (a gazdag Wertheim leányt) már házassági tervekkel is foglalkozott, összeköttetésben volt házasságközvetítőkkal és tekintettel egy gazdag házasságra, amelyre nem szívesen ugyan, de törekednie kellett, Berlinben igen fenyűző életmódot kellett folytatnia. Az ügyész tegnap azt mondta, hogy férjemet a családja kiközösítette. Ez nem áll. Kevéssel esküvőnk után férjem testvére azt írta, hogy a legjobb kilátás van a kibékülésre és hozzátette: „Csak légy azon, hogy a feleséged ne maradjon a színháznál.” De különben is férjemet Berlinben a fogságban az apja meglátogatta. Ezután elmondotta, hogy férje szerencsétlennek érezte magát, hogy nem volt állása. Folyton azt hangoztatta: „Csak nem élhetek a te pénzéből!”

A védelem kérdésére kijelentette a tanu, hogy férjének az apja azt mondta, hogy hajlandó gondoskodni a fiáról, ha ő (a feleség) azon lesz, hogy az örültek házába zárják. Amikor ezt a föltevést visszautasította, az apa megszakított minden érintkezést. Megkérdezték a tanut, vajjon féltékeny volt-e a férje. Erre így felelt:

— Természetesen és nagyon sértve éreztem volna magamat, ha nem lett volna féltékeny, hiszen szerelemből keltünk egybe.

Végül kijelentette, hogy férjének adósságát ki akarta fizetni.

— Azt tettem, amit helyembe minden asszonynak meg kellett volna tennie.

A kihallgatás után szünet volt. Szünet alatt a grófné odament a vádlottak padjához és férjét megölelte és megcsókolta.

(A táncosnő váltója.)

A törvényszék kihallgatta ezután Guszka Elvira táncosnőt, akit Berlin aranyifjúsága a Gyémánt Mici néven ismer. A vádlott egy 1200 márkáról szóló váltót írt alá a táncosnőnek és a váltó pórra került. Vádlott 300, majd 500 márkát törlesztett.

A váltó keletkezéséről vádlott azt mondja, hogy a táncosnőt éjjel ismerte meg, lakására ment és ott a hölgy panaszkodott, mert még 1200 márkája hiányzott egy gyémántnyakék megvásárlásához. Ő be volt erősen rugva és így rá engedte magát venni arra, hogy egy 1200 márkás váltót alírjon.

A táncosnő egészen másképp mondja el az esetet.

— A vádlott — ugymond — épen Argentínából jött meg és a Moklin-Royeban ismerkedtem meg vele. A gróf igen sok pénzt költött és többször ezermárkás bankjegyet váltott fel. Az első éjjelen öt-hat éjjeli helyiségben fordultak meg. Másnap aztán eljött érte autómobilja. Este színházba mentek és az éjjel igen sok pénzt költöttek. Neki a gróf 160 márkát adott. Három nap múlva hirtelen arra kérte a gróf, hogy kölcsönözzön neki 1000 márkát, mert Baden-Badenbe kell utaznia, hogy ott Donna Mercedes-szel, egy amerikai milliomosnővel eljegyezze magát. Nem akart neki adni, de mikor néhány katonatisztől érdeklődött a gróf iránt és jó referenciákat kapott, kölcsön adta neki az összeget.

— Ezer korona nem sok, de nem hittem el, hogy egy valódi gróf Metternich. Azzal oszlatta el a kétségeimet, hogy megmutatta a papírjait. Ekkor adtam neki 1000 márkát és ő egy 1200 koronáról szóló váltót állított ki.

Elnök: A vádlott azt mondja, hogy ő önként ajándékozta az 1000 márkát!

Tanu: Ez nem igaz! Mikor a gróf látta, hogy szekrényemben több 1000 koronás bankjegy van, Baden-Badenből írt egy levelet, hogy küldjek neki táviratilag újabb 1000 márkát. Ez gondolkodóba ejtett és láttam, hogy a gróf nálam valóságos pumpállomást akar berendezni. Nem küldtem neki pénzt, hanem felszólítottam, hogy váltsa be a váltóját, de ezt csak részben tette meg, miután bepöröltem. Mikor visszajött Badenből, gyakrabban felszólítottam, hogy fizessen, de ezt sohse tette, végül összevesztünk és meghagytam a házvezetőnőnek, hogyha a gróf feljön a lakásomba, mutasson neki ajtót. Az utcán is jeleneteket rögzített nekem és ügyvéd által azt íratta, hogy uzsora miatt feljelent.

Elnök: Na ez igazán érdekes!

Tanu: Igen, uzsora miatt akart feljelenteni, noha a pénzt én csak szíveségből kölcsönöztem neki és nem foglalkozom pénzügyletekkel.

Vádlott a tanu állításaival szemben tagad.

Ezután a védők keresztkérdéseket intéztek a tanuhoz és azt akarják bizonyítani, hogy a táncosnő kartásnői előtt azzal dícsőkedett, hogy Metternich gróftól „12 kék csikót” kapott. Továbbá, hogy a gróftól azt hallotta, hogy havi 2000 márka jövedelme van.

Alsberg dr. védő: Ön, mint tapasztalt hölgy tudhatta, hogy 2000 márkából nem lehet nagylábon élni Berlinben.

Tanu: Ahhoz nekem semmi közöm sincs, hogy ki miből él. Igen sok gavallérral volt dolgom, akik kevesebb jövedelemből is fényesebben éltek, mint a gróf. Azután elmondja a védők kérdésére, hogy 17 éves korában jött Berlinbe és három évvel előbb szubrett volt különféle varietétkben és hónapról-hónapra más városokban fordult meg. Büntetve nem volt még.

A védők azt kérik a törvényszéktől, hogy a tanu multjára vonatkozólag szerezzék be az iratokat, mert a szavahiheőségét kétségbevonják.

(Mentő tanu.)

Ezután a bíróság Von der Schulenburg gróf főtörvényszéki bíró hallgatta ki, aki elmondotta, hogy tenniszjátéknál ismerkedett meg Metternich gróffal és ez neki igen sokat beszélt Dolly Landsbergerről köntendő házasságáról. Azt a benyomást nyerte, hogy a házassági terv komoly. Hatezer márkát kölcsönzött a grófnak. Nem érzi magát megkárosítottnak. A védő kérdésére kijelenti, hogy nem tartotta sohasem csalónak a gróft, mert tudja, hogy az ilyen

nevű emberek, ha gazdagon akarnak nőszülni, előbb reprezentacionális célokra igen sokat költenek.

(Nem bírák — hóhérok...)

Ezután ismét a vádlott feleségét, *Walentin Klára* asszonyt hallgatták ki. A művész nő ma nagyon kihívóan viselkedett a bírák eljárását bírálta.

— Önök — mondotta az emelvény felé fordulva — nem bírái, hanem hóhérai uramnak. Ideje, hogy a világ megtudja, hogy mit művelnek szegény férjemmel. Még csak az kellene, hogy engem is becukjanak. Igazán örülök, hogy egyszer megmondhattam önöknek véleményemet!

Az elnök rendreutasítja tanut. Az ügyész rendbüntetésképp három napi elzárást indítványoz, de a bíróság csupán 100 korona pénzbüntetést mér *Wallentin* asszonyra.

Revolveres merénylet az osztrák képviselőházban.

(Megakarták ölni az igazságügyminisztert. — A szocialista párt a felelősség.)

(Saját tudósítónktól.)

Bécs, október 5.

Az osztrák képviselőháznak ma sokáig emlékezetes, rémes, botrányokba, verekedésbe és a végén revolverlövésekbe fuló ülése volt. Kora délelőtt izgalmas tüntetés volt a parlamentben, csehek és németek hajbakaptak, de ezzel a szenzáció nem ért véget. Csattanója megdőbentető, háborzongató fináléja nyílt ülésben történt. Valósággal forradalmi eszközhoz nyúlt a karzat egyik látogatója, egy munkás, aki a husinság és az ottakringi lázongás verbefojtása miatt akart boszút állni az osztrák kormányon. A karzatról *Adler* szocialista képviselő beszéde közben revolverlövések dördültek el, négy golyó süvített a miniszterek padja felé.

A golyók szerencsére kárt nem okoztak, de az eseménynek óriási hatása van máris. A gattettért az összes pártok, élükön *Gautsch* báró miniszterelnökkel, a szocialdemokrata vezérek izgatásait teszik felelőssé és elhatározták, hogy a holnapi elnökválasztáson, *Pernesdorfert* nem választják alelnökké. A miniszterelnök látásos beszédben jelentette ki, hogy a szocialisták terrorjától meg nem ijesztve halad a maga útján.

Az *Aradi Közlöny* ma délutáni rendkívüli kiadásából már értesült a közönség a Reichsrat emlékezetes ülésén történekről és alább adjuk a prevezetes nap részletes történetét:

Bécsi tudósítónk a következőket telefontja:

(Verekedő képviselők.)

Ma nyílt meg az osztrák birodalmi gyűlés. Már korán reggel látni lehetett, hogy a parlament környékén tüntetés készül. Sok rendőr vonult ki, akik az épület följáróit elzárták. Tíz órájtában körülbelül száz cseh asszony és gyermek csoportosult a parlament előtt, hogy a *Romenszki*-iskolák bezárása ellen tiltakozzanak. A rendőrök nem akarták őket az épületbe bebozsátani, de aztán megjelent a képviselőház elnöke, aki megengedte, hogy egy részük bemerjen a házba s ott a képviselőknek előadják kivánásaikat. Az oszlop-teremben hallatlan jelenetek folytak le. A cseh asszonyok gyermekeikkel együtt valamennyien betódultak. A német képviselők tiltakoztak ez ellen az eljárás ellen, de a cseh képviselők az asszonyok és gyermekek pártját fogták. Az asszonyok ordítottak, a gyermekek sirtak s a képviselők is óriási lármát csaptak.

A zavar és zaj egyre jobban fokozódott s csakhamar cseh és német képviselők között verkedés támadt. A homloktérben voltak *Croy*, *Hummer*, és *Teuffel* német képviselők

egy részről és *Nemetz* és *Tomasek* cseh képviselők más részről. Egyszerre *Nemetz* megragadta *Croyt* és nekilódította egy oszlopnak. *Croy* néhány pillanat múlva föltápáskodott és ököllel ment neki *Nemetznek*. Ez a verekedés még jobban tokozta a cseh asszonyok és gyermekek izgatottságát. Néhányan látták, hogy az izgatott képviselő revolvért tartott a kezében. Félóránál tovább tartottak ezek a jelenetek, amelyeknek a rendezők csak minden erejük megfeszítésével tudtak véget vetni.

Fiedler dr., a cseh klub elnökének vezetésével tíz tagú küldöttség ment a miniszterelnökhöz, aki kijelentette, hogy az ügyről akasztászen fog informálódni és a jövő hét elején válaszolni fog az illető interpellációra. Legyenek meggyőződve, — ugymond — hogy a döntés ebben az ügyben a főállító törvényeknek megfelelő lesz.

(A képviselőház ülése.)

A folyosói óriási botrány után *Sylvester* elnök megnyitotta a Reichsrath ülését és mindenekelőtt azt indítványozta, hogy a képviselőház fejezze ki részvételt a francia kamarának a *Liberté* katasztrófája fölött.

Grosz dr. képviselő a bécsi angol nagykövetnek Németország marokkói magatartásáról tett nyilatkozata miatt interpellált és azt hangoztatta, hogy Bécs nem az a hely, ahol a szövetséges Németországról úgy nyilatkozhaszon egy diplomata, amint azt az angol nagykövet tette.

A következő interpelláló *Friedmann* képviselő volt, aki az olasz-török háború kérdésével foglalkozott és azt fejtegette, hogy a háború mennyiben érinti a monarchia politikai és gazdasági érdekeit. Kétségtelen ugyanis, hogy a háború színtere ma már nem csupán *Tripolisz*, hanem az adriai és jóni tenger partvidéke is, amit a prevezai és durazzói kikötőben állomásozó török hajók meztámadása bizonyít. A monarchia politikai, tengeri és gazdasági érdekeit pedig a legnagyobb mértékben súlyosan érintenél és a Balkánon szerzett presztizsét veszélyeztetné az, ha Olaszország az albán partokon erős pozícióra tenne szert. Kérde tehat a miniszterelnököt, hogy Olaszország kormánya minden kétséget kizáró és kielégítő felvilágosításokat adott-e a külügyminiszternek a prevezai és durazzói események tárgyában? Hajlandó e az olasz kormány ezeket a hadműveleteket beszüntetni? Érintkezésbe lépett e a külügyminiszter a nagyhatalmakkal a balkáni státusquo megvédése érdekében?

(Felhívás lázadásra.)

A *Reichsrath* ezután áttért a drágaság kérdésében előterjesztett sürgősségi indítvány tárgyalására. *Adler* dr. szocialdemokrata képviselő szólalt fel. Beszéde alatt délután háromnegyed két órakor az osztrák parlament történetében példátlan eset történt. *Adler* dr. éppen azt fejtegette, hogy a jelenlegi drágaságot a nagy tömegek sokáig elviselhetni nem fogják.

— Nem csodálkoznék azon, ha az éhező nép kétségbeesésében nyíltan föllázadna — mondotta a szocialdemokrata képviselő. — Valóban bímulatoros, hogy mily ostoba békével tűri a nép a nyomorúságot!

(Lövések a karzatról.)

Alig hangoztak el ezek a szavak, amidőn hirtelen négy revolverdurranás hangzott el a karzatok irányából. Szemtanuk beszéltek utóbb, hogy a második emeleti karzat első sorában egy szegényesen öltözött munkáskülső férfi áthajolt a korláton és balkezelével hadonászva célzás nélkül négy lövést tett revolveréből a terembe. A lövöldöző ember így kiáltott fel:

— Eljen a nemzetközi szocialdemokrácia!

A lövések szerencsére nem sebesítettek meg senkit. Az első golyó a terem szemközti oldalán levő függönybe furódott, a többi három pedig az elnöki emelvény és a miniszterek helye irányában süvített el és a miniszteri padokba furódott. Egyik golyó az elnöki emelvényt is surolta. A leirhatatlan izgalomban, amely a lövöldözés nyomán támadt, az első pillanatban nem tudták, hogy kinek szólottak a lövések.

A miniszterek közül csak *Hohenburger* dr. igazságügyminiszter és *Stürgkh* gróf kultuszminiszter volt a teremben. Az igazságügy-

minisztert nem érték a golyók, bár az egyik éppen a füle mellett süvített el.

A második golyó azonban visszapattanva *Stürgkh* gróf kultuszminiszter karját érte, anélkül azonban, hogy sebet ejtett volna rajta.

(Ki a felelős?)

Az elnök hirtelen félbeszakította az ülést és csöngetytyűvel jelt adott, mire a parlament palotájának összes ajtóit becsukták. Az elnök és a miniszterek azonnal elhagyták az ülés-termet és jelentést tettek a miniszteri szobában tartózkodó *Gautsch* bárónak. Az ülés-teremben ezalatt leirhatatlanul viharos jelenetek folytak le. Izgatott felkiáltások hangoztak el s a képviselők nagy része fenyegetően kikelt a szocialista képviselők ellen, s az ő izgatásuknak tulajdonította, hogy ilyen eset a birodalmi gyűlés nyílt ülésén megtörténhetett.

Különösen a keresztény-szocialisták voltak ingerültek és fölemelt ököllel kiáltoztak a szocialdemokraták felé:

— Ezt ti tettétek! Gazemberek! Vérontást akartok!

(A merénylet.)

A merénylet a karzaton leteperték, átadták a szolgáknak és a besiető rendőröknek. Két rendőr az elnöki szobába vezette a merénylet, aki még ekkor is kezében szorongatta a revolvért. A karzaton több asszony elájult a nagy izgalomtól. A merénylet roppant nyugodtan fogadta a reároháló rendőrök és izgatottság nélkül, sőt dicsekedve mondotta:

— Igen, én lőttem a terembe!

Az elnöki szobában is nyugodtan felelt a hozzáintézett kérdésekre. Azt mondotta, hogy a neve *Nyegus* és tizenkilenc esztendőes dalmáciai munkás, az ottani szocialista pártnak a tagja. Allitása szerint ötször lőtt, de revolveréből csak négy golyó hiányzott. Bevallotta, hogy *Hohenburger* lovag igazságügyminisztert akarta megölni, és pedig azért a szigorú itéletért, amelylyel a szeptember 20-ikái bécsi tüntetés vádlottait sújtotta a bíróság.

Nyegus vallomása után megkötözve a rendőrségre szállították. Az ülés-teremben megtartott szemle megállapította, hogy két golyó a miniszterelnök székének támlájába furódott, kettő pedig az igazságügyminiszter székébe. Az ötödik golyó két cseh képviselő között a földre esett. Az ötödik lövés ugyanis felígcsütörtököt mondott. Kiderült, hogy a merénylet csakugyan ötször lőtt és a tévedést az okozta, hogy *Browning* revolvere hét golyóra tölthető, tehát a két meglevő golyón kívül ötöt lőtt ki a merénylet.

(Ünnepelt miniszterek.)

Közben a karzatokon izgatottan várták az ülés folytatását. A képviselők a teremben a lövések nyomát nézték és a folyosókon vitalkoztak. A keresztény szocialisták többször követelték az ülés újbóli megnyitását és a karzat kiürítését. Fél háromkor bejöttek a terembe miniszterek. *Hohenburger* körülfogták a képviselők és melegen üdvözölték, *Gautsch* báró miniszterelnök, amint a terembe lépett, egyenesen az igazságügyminiszterhez sietett és fenhangon gratulált a sértetlenségéhez. Az ülést azonban nem nyitották meg és a miniszterek is visszavonultak. Ekkor az a hír terjedt el, hogy minisztertanácsot tartanak a Házba.

(A karzat kiürítése.)

Három óra előtt *Sylvester* elnök lépett az ülés-terembe és miután attól tartott, hogy a karzaton esetleg még bűntársai vannak a merényletnek, elrendelte a karzat kiürítését. A közönség egy része zajongani kezdett, de három óráig, folytonos izgatott kiáltozás közepette, eltávolították a közönséget a karzatról. A karzaton többen a szocialdemokráciát égették, mi az ülés-teremben újabb viharos jelenetekre adott alkalmat s a képviselők fenyegető kiáltásokkal válaszoltak a karzatról elhangzott közbekiáltásokra. A karzat kiürítése után is folytatódott az izgatott szóváltás a szocialista és a keresztény-szocialista, valamint a nemzeti szövetség tagjai között.

(A szocialisták mosakodása.)

Sylvester elnök végre fél négykor megnyitotta az ülést. Ez óriási zajban történt. Az

elnökök többen szemrehányást tettek, hogy az ülést felfüggesztette, holott a francia kamarában történt bombamerénylet példájára folytatni kellett volna.

Adler dr. folytatni akarta a beszédet, de eleinte ilyen felkiáltásokkal támadták meg:

— Gyilkosok! Ez a maguk iskolája! Ki innen.

Amikor Adler dr. szóhoz jutott, elsősorban gratulált pártja nevében a Háznak és elsősorban azoknak, akiket veszély fenyegetett. Kijelentette, hogy úgy a felülről, mint az alulról jövő erőszakot elítéli, de nekik sincs fegyverük az örület ellen. Tudja, hogy pártja ellen ki akarják majd használni a merényletet és ezekből a revolvergolyókból ellenük kovácsolnak tőkét. Ettől azonban nem félnek, mert lelkiismeretük tiszta.

Sylvester elnök is kijelentette, hogy intézkedett, hogy hasonló incidensek ne történhessenek. Az elnök nyilatkozatát éljenzéssel fogadták.

(A miniszterelnök beszéde.)

Gautsch báró miniszterelnök emelkedett ezután szólásra. A gaz merénylet pillanatában, amely nemcsak személyek, hanem az osztrák parlamentarizmus ellen irányult, föl akart szólalni, de ezt az ülés félbeszakítása miatt nem tehetette meg. Ebben a percben ne várják tőle, hogy a drágaságról fog beszélni. Vannak nagyobb javak is, mint azok, amelyekről Adler dr. izgatott beszédet mondott. (Tetszés.)

— Figyelmeztetem e percben az urakat — folytatta a miniszterelnök — hogy a rend fenntartója az a hatalom, amelynek hivatása is a rend fenntartása. Az utóbbi időben történt sajnálatos események, nem mondom, hogy kapcsolatban vannak a szociálista vezérek beszédeivel, de azok izgatásaiból akaratlanul is fakadhattak.

— Ennek illusztrálására felolvassa Adler dr. nek tegnap egy népgyűlésen mondott beszédét, melyben a képviselő ilyeneket hangosított:

— Mielőtt éhen pusztulunk, mielőtt megdöglünk, bosszút fogunk állni!

— Uram — fejezte be Gautsch nagy tetésszel és tapssal fogadott beszédét — nem félünk! Nem hagyjuk terrorral eltántorítani magunkat arról az utról, amelynek rend és törvény a neve.

(A pártok a merényletről)

Beckle keresztényszociálista a szociáldemokratákat támadta beszédében és ezt tette Grosz dr. német nemzetiségi és még több szónok.

Daschinszky a miniszterelnököt támadta meg, mert Adler beszédét elferdítve citálta. A miniszterelnök hazudott. Tudva félrevezette a képviselőket. Ilyen eszközökkel nem lehet a közvéleményt az éhezők és szerencsétlenek ellen izgatni!

Az interpellációk előterjesztése után az ülés késő délután véget ért.

(A hivatalos vizsgálat.)

A merénylet részleteiről késő éjjel ezeket jelentik: A vizsgálat megállapította, hogy a merénylő az egész ülés alatt izgatottan viselkedett, megkérdezte, hogy melyik az igazságügyminiszter. Revolveréből tényleg négyszer lött, az ötödik lövés csütörtököt mondott. Egyik golyó az újságírók karzata előtt furdott a padlóba, a másik kettő a miniszteri padok közelében, a negyedik pedig az első emeleti elnöki páholyban. A merénylő a lövések után el akart menekülni, de az ajtóban a teremőrök elfogták. Amikor a karzatról levezették az egész uton azt hangoztatta:

— Eles ítélre, éles golyó a válasz!

Az elnöki irodában csakhamar megjelent a bécsi rendőrfőnök, akinek a merénylő ezeket mondotta:

— Négyszer rálöttem az igazságügyminiszterre. Szociálista vagyok. Bosszút akartam állni elvtársaim elítélése miatt!

A merénylő azután elmondotta, hogy Wawrak Nyegus Miklós a neve, Montenegróból bevándorolt dalmáciai családból született. Családja, amely 2000 tagot számlál, különböző oldaláival együtt, távoli rokona a montenegrói uralkodónak. Kedden érkezett Bécsbe, ahol a jobbfajta Riva szállóban lakott.

A lövések pillanatában Hohenburger igazságügyminiszter, aki frakkban jelent meg, nagyon nyugodtan viselkedett és e szavakkal fordult a közelében ülő képviselők felé:

— Legyünk nyugodtak, csak vaktöltéssel löttek.

— Nem kegyelmes uram — felelték a képviselők — ezek éles golyók voltak.

Kiderült az is, hogy a kultuszminiszter karját nem a golyók egyike, hanem a golyó által fölhasított faszilánk érte.

(A rendőrség jelentése)

A rendőrség éjjel kiadott hivatalos jelentése ezeket mondja el a merényletről.

Nyegus Miklós 1886-ban született Sebenicóban. 1910-ig görög keleti vallású volt, azóta felekezetenkívüli. Egy sebenicói asztalos mesternél dolgozott. Két hónap előtt eladta örökölt házat és az így kapott 3000 koronával átment Spalatoba, ahol katonakorából való ismerőseivel sokat mulatott és pénze jó részét elköltötte. Spalatoból Triesztbe és onnan kedden Bécsbe jött. Bécsben tegnap meglátogatta Paulin József nevű barátját, akivel ma bejárta Bécs nevezetességeit. Egy szociálista képviselőtől kapott két karzati jegyet a Reichsrath mai ülésére. Barátja, aki mellette ült a karzaton, megmutatta neki az elnököt és a teremben tartózkodó két minisztert. Nyegus állítása szerint eszében sem volt a merénylet a parlamentbe menetele alkalmával. Amikor Adler dr. beszéde alatt, mely nagy hatást tett rá, meglátta, hogy Hohenburger miniszter gúnyosan mosolyog, ezen annyira fölhabarodott, hogy revolvert rántott és többször lött. Határozottan célzott, mert megakartta ölni a minisztert. — A revolvert 7 hónap előtt vette Szociálista érzelmű és emiatt baja volt katonakorában is. 80 korona készpénzt találtak nála.

Barátját Paulin Józsefet, aki a bécsi szociálista asztalos-szervezet hivatalnok, szintén letartóztatták.

(Retorció.)

A polgári pártok körében nagy az elkésredés a szociálisták ellen. Elhatározták, hogy a holnapi végleges elnökválasztáson ne szavazzanak Panerstorferre.

VIDÉK.

Hidépítés Aradmegyében. Bokszeg és Beél között a megye hidat épített. A tavasszal megtartott árlejtésen az építést Ujj János aradi mérnök vállalkozóra bízták. Ismeretlen okból csak szeptember utolsó hetében értesítették hivatalosan a vállalkozót a megbízásról. Ujj János mérnök most azzal a sürgős kéréssel fordult Aradmegye alispánjához, hogy adja meg az építési engedélyt formaszerint is, mert a hidat a talaj homokos volta miatt legalkalmasabban az őszi hónapokban lehet megépíteni.

Iparvasút építése. Grosz József lippai lakosnak a kereskedelmi miniszter engedélyt adott Zorándnásd községben építendő iparvasútra. Az iparvasút közigazgatási bejárását most rendelkezte el Dálnoky-Nagy Lajos alispán. Az közigazgatási bejárást Nádasztelep állomásról kiindulva október 13-án d. e. 9 órákor tartják meg Schill József főjegyző vezetésével.

SPORT.

+ Bajnoki football mérkőzés. A múlt vasárnapra hirdett bajnoki football-mérkőzést a Magyar Labdarúgó Szövetség vasárnapra halasztotta el a Temesvári Atl. Klub kívánságára. — Amennyire helytelenek találjuk a szövetség intézkedését az utolsó percben, ép annyira helyesnek látjuk azt, hogy a két csapat a legközelebbi szabad vasárnapját használja fel a rendkívül érdekes és nagyfontosságú bajnoki mérkőzés lejátszására. A kölcsönös megogyezés eredménye a 8-iki, azaz vasárnap bajnoki football match. Alighanem az őszi idény egyik legerősebb küzdelme lesz a vasárnapi. Helyáruk a rendesek.

Öngyilkos katonatisztek.

— Halálba a menyasszonya után. — A szerelmes zászlós tragédiája. —

Távirati tudósítás.

Budapest, október 5.

Ma délután két katonatiszt követett el Budapestén öngyilkosságot. Az egyik tiszt tettének okát még nem tudják, míg a másik eset szoros összefüggésben van azzal a tragikus öngyilkossággal, melyet tegnap Burián ügyvéd udvari tanácsos 16 éves leánya, Burián Erzsébet követett el.

A két öngyilkosság részletei a következők:

Mulatságból a halálba.

A múlt hó 30-án érkezett Budapestre Gózugu Simon főhadnagy, ki az Adria szállóba szállt. A szálloda személyzetének elmondotta, hogy a 32. gyalogezred főhadnagya, Bécsben szolgál s szabadságidejét jött eltölteni Budapestre. A főhadnagy nappal rendszeren aludt, csak este kelt föl. Ilyenkor távozott a szállodából s csak hajnal felé vetődött haza ittas állapotban. A szállodaszemélyzetnek feltűnt, hogy a főhadnagy ma még este nyolc órákor sem kelt fel. Bekopogtatták a szobájába, de nem kaptak feleletet. Bejelentették az esetet a rendőrségnek, majd a rendőrtisztviselő jelenlétében feltörték az ajtót. A főhadnagyot átlőtt fejjel, holtan lelték meg. A fején egy párna volt, mely a lövés zaját elfojtotta. Az asztalon több levelet találtak, melyet az öngyilkos barátaihoz és rokonaihoz intézett. Tettének okát egyelőre még nem tudják.

A szótartó kadét.

A másik öngyilkosságnak tragikus előzményei vannak. Késő este a gróf Andrassy kaszárnnyában agyonlőtte magát Mack Jenő, a 4. lovas tüzér divízió zászlósa. Délután 6 órákor lövést hallottak a zászlós szobájából, azonnal feltörték az ajtót, de Mackot már átlőtt mellet, holtan találták. Mellette szolgálati revolvere hevert.

Mack Jenő egyike volt a legtehetségesebb tiszteknek, kire az egész divízió büszke volt. Feltűnést keltő irodalmi és katonai, technikai munkákat irt s mint praktikus katona is kiváló volt. Előkelő családból származott, atyja rendőrfőkapitány Trenosénben. Budapestén a legjobb társaságban forgózkodott, többek között Buriánék házába is bejáratos volt. A zászlós és a fiatal Burián Erzsi között csakhamar ideális szereimi viszony fejlődött ki. A szülők nem ellenezték a dolgot, annál kevésbé, mert nem vették komolyan. Nagyon fiataloknak tartották a szerelmeseket, de mikor azok komolyan léptek fel, úgy a leány, mint a fiú szülői azt a választ adták, hogy várjanak még egy kis ideig, a komoly és elhatározó lépéssel még egy-két évig ráérnek.

A szülők tehát tulajdonképen nem ellenezték a házasságot, de a szenzitiv leány még ezt az elodázó feleletet is szívére vette. Anélkül, hogy bárkit is előzőleg értesített volna, vagy célzást tett volna szándékára, elkövette végzetes tétét.

Tegnap délután Mack jókedvűen végezte dolgát. Este felé meglátogatta őt nővére és elmondotta neki a tragikus eseményt. A szép Burián Erzsébet halála mód felett lesujtotta a fiatal zászlóst. Mint egy örült szaladgált fel és alá, öngyilkosságot emlegetett s tisztársai csak nagy nehezen tudták lefogni. Mack látszólag megnyugodott, tisztársai igyekeztek megvigasztalni őt, ami látszatra sikerült is. Nyugodtan lefeküdt aludni, ma reggel azonban szokatlanul sápadtan jelent meg a gyakorlótéren s csak annyit mondott egyik társának:

— Egy Mack meg is tartja azt, amit ígér. Délután 5 óra felé visszavonult szobájába, s néhány levelet írt. Kevésrel 6 óra előtt az erős detonációra rohantak be szobájába a folyosón tartózkodók. A tragikus eset mindenütt nagy részvétet keltett.

Merénylő

gyógyyszerészsegéd.

— A nős ember szerelme. —

LAVITAI TUDÓSÍTÁS

Hódmezővásárhely, október 5.

Szenzációs szerelmi merénylet történt ma reggel Hódmezővásárhelyen. Egy gyógyszerészsegéd, akit szerelme elutasított, elkéseredésében agyon akarta löni előbb a leányt, majd önmagát, de ebben a rendőrök megakadályozták.

Dragustin Emil szászsebesi illetőségű gyógyszerészsegéd néhány hónappal ezelőtt Pancsován, ahol akkor állásban volt, megismerkedett Tiszag Sarolta nevű leánnyal, akit el is jegyzett. A szerelmesek már az esküvőt is kitűzték, mikor a leány egy szép napon visszaküldte a jeggyűrűjét a gyógyszerészsegédnek és megírta neki, hogy többé ne is közeledjen hozzá. Tiszag Sarolta megtudta ugyanis, hogy Dragustin nős ember, Horvátországban felesége és gyermeke van.

Dragustin azonban nem nyugodott bele az elutasításba. Felkereste a leányt és igyekezett rábeszélni, hogy várjon addig, amíg ő elvált a feleségétől. A leány azonban, aki azt is megtudta, hogy Dragustin elhagyott családja nagy nyomorban él, erről halani se akart. Egyszerűen kintasította udvarlóját, aki még több ízben is kísérletet tett, majd megfenyegette a leányt, hogy ha nem változtat elhatározásán elpusztítja.

Tiszag Sarolta a fenyegetéstől annyira megijedt, hogy eltávozott Pancsováról és Hódmezővásárhelyre utazott a nővéréhez. Dragustin azonban kikutatta, hogy a leány hol tartózkodik és utána ment. Hódmezővásárhelyen napokig kereste az alkalmat, hogy találkozzék a leánnyal, de ez nem sikerült, mert Tiszag Sarolta megtudta jelenlétét és még az utcára se ment ki. Sőt minthogy nagyon félt volt jegyesétől, bejelentette a dolgot a rendőrségen és védelmet kért. A rendőrfőkapitány ki is rendelt két őrszemét, akik éjjel-nappal őrizték Tiszagék házát.

Ma reggel Baranyai János rendőr állt őrt egy társával, mikor észrevette, hogy a kert hátsó kerítésén valaki hirtelen átvette magát és befutott a lakásba. A rendőrök azonnal az ismeretlen után futottak a konyhába. Mikor a rendőrök beléptek, Dragustin szemben állott a leánnyal, épen felkapta revolverét:

— Most leszámolok veled — kiáltotta a gyógyszerész és a következő pillanatban elsütötte revolverét. A lövés szerencsére nem talált, a golyó a leány feje mellett süvitett el és a falba furódott. Dragustin újra felemelte revolverét, de mire elsütötte, az egyik rendőr meglőtte a kezét, úgy hogy ez a golyó is célt tévesztett s csak horzsolta a leány bal vállát. Dragustin erre hirtelen megfordult és az egyik rendőrré irányozta fegyverét. Izgatottságában azonban ez a lövés is irányt tévesztett.

Dragustin bizonyára még több lövést tett volna, de ebben a rendőrök megakadályozták. Megragadták és lefegyverezték a dühöngő embert, majd a rendőrségre kísérték, ahol kihallgatása után letartóztatták. A merénylő gyógyszerészsegéd zsebében két levelet találtak, egyiket apjához, a másikat a rendőrséghez címezve. A rendőrséghez intézett levélben bejelenti, hogy megöli a leányt, azután önmagával végez.

Tiszag Sarolta sérülése könnyebb természetű.

HIREK

Visszatérés a régi rendszerhez.

— A városháza hivatalos órái. —

— Az aradi Közlöny tudósítójától. —

A ad, október 5.

Másfél esztendővel ezelőtt nagy örömmel fogadták a városháza tisztviselői azt az újítást, hogy a hivatalos munkát egyhuzamban, reggel nyolctól délután kettőig, kell elvégezni. Ez a privilégiuma eddig csak az állami tisztviselőknak volt meg és a városháza rejtvényfejtői ugyyszólván a hivatalbeli arisztokráciához vélték magukat sorozhatni az egyszakasos új szabályrendelet következtében. Mi már akkor rámutattunk arra, hogy ez a modernség jegyében született új hivataloskodás nem lesz hosszú életű. A városháza koponyái ugyanis nem bírják ki a hat órás szellemi munkát megszakítás nélkül. Ennek pedig nem az lett a következménye, hogy az öreg bürokráciban megszaporodtak a szellemi túlterhelés eredményezte ideg betegek, hanem, hogy a tisztviselőket ritkán lehetett az íróasztal mellett találni.

De hogyan is kívánhatná a közönség, hogy a tisztviselő egész délelőtt rendelkezésére álljon, amikor már reggel nyolc órakor kénytelen megreggelizni. Még a gyöngygyomrok se bírják ki, hogy egyfolytában hat órát ne működjenek, hát még az olyan viharezett gyomrok, mint amilyenek a városházán teljesítenek szolgálatot, hogyan állhatnák meg 360 percig táplálék nélkül. Ez annál is inkább lehetetlen, mert a városháza közelében olyan sok, csábítóan hívogató céger kaosintgat az éhes és szomjas gyomor felé. Hogy tovább ne menjünk (és ennek a jelszónak Schuch örül legjobban) itt van például a Millennium vendéglő és sörcsarnok. Kinek volna szíve szemrehányást tenni a tisztviselőnek, ha a délelőtt legszebb óráit nem a poros zöld asztal, hanem a vendéglő fehér abrosza mellett tölti... A közönség nem is dühöngött emiatt, csak szelíden csóválgatta a fejét és ezt motyogta: „Mikor lesz ennek vége?” Ime: mi megfelelőnk erre a kérdésre: a városi tisztviselők fénykora november elsején véget ér.

Az adóhivatalnokok legutóbbi elégedetlen mozgolódása megérlelte Varjassy Lajos polgármesterben azt az elhatározást, hogy megpróbálja visszaállítani a régi rendszert a városházán, úgy értesülünk, hogy az e hónap huszonötödikén tartandó városi közgyűlésnek előterjesztést tesz a régi hivatalos órarend visszaállítására. November elsejétől tehát ismét kilenctől tizenkettőig és délután háromtól hatig tart a hivatalos munkaidő a torony alatt. Ami azt is jelenti, hogy némely hivatal ezután nem 8-tól 2-ig, hanem 9-12-ig és 3-6-ig áll — üresen...

— Az aradi gyásznap mozgófényképen. Az október hatodikai aradi gyásznapról a budapesti Projektográf mozgófénykép-vállalat főlvételeket fog készíteni. A gyásznap minden fontos részletét főlőelő felvételeket az aradi Uránia a jövő hét közepén mutatja be.

— Október 6. Az országos gyásznapra érkező vendégek egy része ma este jött Aradra. A hoinapi ünnep sorrendje a következő:

Az összes testületek, hatóságok és egyesületek fél kilenc órakor a minorita templomelőt gyülekeznek.

Reggel kilenc órakor gyászmise a minorita-atyák templomában.

Az istentisztelet után az ünneplő közönség az egyesületek és testületek az Andrassy téren rendbe állanak és a waggógyári munkások

zenekarának gyászindulója mellett a vértanúk szobra elé vonulnak. A szobornál lefolyó ünnepség programja a következő:

1. Ének. Előadja az „Aradi Nemzeti Színház” ének- és zenekarának tagjai Tilger Árpád karnagy vezetésével.

2. Az aradi 13. Költemény Pósa Laiosztól. Szaválja: Keszler Ede, az „Aradi Nemzeti Színház” tagja.

3. Ünnepi beszéd. Elmondja Szabó Ernő dr. főreáliskolai tanár.

4. Koszorútétel. A képviselőház koszorúját Berzeviczy Albart v. b. t. t., a Híz elnöke helyezi el.

A szobortól a közönség a képviselőház küldöttségével együtt a vesztőhelyhez zárandokol az Erzsébet-hídon át.

A vesztőhelyen.

A vesztőhelyen lefolyó ünnepségek a következők:

1. Ima. Énekli a Ferenc-téri polgári iskola növendékei Szántó Péter tanár vezetésével.

2. „Szó, puszta szó...” Farkas Ferenc költeményét szaválja Beregi Sándor dr., az „Aradi Nemzeti Színház” tagja.

3. A különböző küldöttségek kegyelstének kifejezése.

4. Himnusz. Énekli a Ferenc-téri polgári iskola növendékei.

— Választás Ó-Becsén. Ó-Becsénél jelenik éjjel: A ma lefolyt képviselő választáson szavazást este 9 órakor fejezték be. Dungevicsky Bogdán munkapártit 1430 szavazattal Zsótér Zoltán Justh párti 660 szavazattal szemben megválasztották.

— Glattfelder Gyula püspök Aradon. Lakatos Ottó dr. rendfőnök ma délelőtt megjelent Varjassy Lajos polgármesternél és hivatalosan tudtára adta, hogy Glattfelder csanádi püspök október 21-én Aradra érkezik. Abban történt megállapodás, hogy az egyházfőt a város vendégeként fogadják. A polgármester október 14-én értekezletre hívja össze felekezeti különbség nélkül a városatyákat, hogy a látogatás és fogadtatás programját megállapítsa.

— Nem lesz Aradon önkéntes iskola. Irtnak arról, hogy Aradváros hatósága lépéseket tett az önkéntes iskolának Aradra való visszahelyezése érdekében. Mint legilletékesebb helyről értesülünk, a hadvezetéség nincs abban a helyzetben, hogy ez évben Aradon állítson fel önkéntes iskolát, de a jövőre nézve figyelembe veszik a város kívánságát és az iskolát ismét Aradon szervezik.

— A vonatról leszállított lelkész. Ma délelőtt fél tíz órakor a temesvári főszolgabíróség telefonon arról értesítette az aradi rendőrséget, hogy Rajko Aurél, órkényi görög keleti román lelkész, akinek cselédje tegnap kolerában megbetegedett, a temesvári vonattal Arad felé utazik és ezért kéri, hogy az állomáson a rendőrség tartóztassa fel és figyeltesse meg. Mielőtt azonban még az aradi rendőrség intézkedést tett volna, már itt volt egy sürgöny Temesvárról, mely azt jelezte, hogy a lelkészt Vínigán leszállították a vonatról és arra kényszerítették, hogy utazzék vissza Temesvárra. Az aradi hatóságok ilyen módon elkerülték a gyanus egyén megfigyelését, de értesülésünk szerint, a lelkész panaszt tesz a vele történtek miatt, mert a belügyminiszteri rendelet szerint a kolera fertőzött helyről érkezettek megfigyelését olyképen kell végrehajtani, hogy azt mozgási szabadságában ne korlátozza.

— A gyilkos házaspár. Stepán Tódort és feleségét, kik tegnapelőtt este Konopán Miklóst agyonverték, ma az aradi vizsgálóbíró kihallgatta. Kiderült, hogy a derék házaspár nem is azért ölte meg Konopánt, mert az családi boldogságukat veszélyeztette. Konopán ugyanis évek óta viszonyt folytatott Stepánnal s a

férfi, ki különben is gyakran fogházban ült apró lopások miatt Aradon, szemet hunyt s türte, hogy felesége őt a vagyonos gazdával megosolja. Stepánék mostanában ki akartak vándorolni Amerikába s úgy látszik, azért ütötték agyon Konopánt, mert az nem akart nekik elég pénzt adni. Stepánék előzőleg már mindent elkészítettek, hogy megszökhesse. Utlevelet váltottak Amerikába; a tett elkövetése után azonnal kocsira ültek s az állomáson Arad felé váltottak jegyet. A csendőrség azonban nyomába volt a szökevényeknek s azokat Ternován, mikor már a legnagyobb biztonságban érezték magukat, a vonaton letartóztatták.

— Csendőrök az iskolában. Biharvármegye közgazgatási bizottságának mai ülésén — mint Nagyváradról jelentik — nem közönséges falusi titok pattant ki egy fegyelmi ügy tárgyalása során. A beéli állami iskola tanítója ellen ugyanis a bizottság elrendelte a fegyelmet megelőző vizsgálatot. Eddig semmi különös nincs a dologban. Aki büns, viselje a következményeket. Ha a tanító megszegte kötelességét, tessék ellene fegyelmet indítani. De mi volt a beéli tanító vétké? A beéli tanítónak az volt a vétké, hogy a gondnokság elnökével szemben tiszteletlen magatartást tanúsított. Ertsey főszolgabíró csendőröket küldött az iskolába s a népoktatót, mint valami szegénylegényt, szurotyos zsandárok tessékelték ki a katedrāja mellől, Beél polgárainak nem csekély épülésére.

— Hangverseny. A világhírű „brüsseli vonónagy” hangversenye december 8. lesz. Jegyek a Klein könyvkereskedésben válthatók.

— Támadás a kapualjában. Még ma délelőtt is remegve tudta csak jövetelének célját eladni a rendőrségen Herbstein József aradi házaló. Bizonytalanul tekingetett maga körül, mikor a rendőrtisztviselő elé állott, feljelentést teendő amiatt, hogy tegnap este, mikor a felesége társaságában lakására tért, egy férfi a sötét kapualjában kést villogtatott a feje fölött és leszurással fenyegette. Hátra-hátra nézett és leste, vajjon a „gyilkos” nem követi-e nyomon egész a rendőrségig. Herbstein elmondotta, hogy egy aradi szabósegédet gyanúsít meg a támadással, akinél ő három héttel ezelőtt egy ruhát készíttetett. Majdnem sirva adta elő, hogy csak egy igen ügyes ugrással tudta életét megmenteni, mert a lesben álló merénylő kétségurását úgy parirozta ki, hogy végig vágódott a földön. Majd mikor lármás jajgatásba tört ki, a házbeli kislaladtak és földözbe veték a merénylőt, aki azonban sikeresen megugrott a sötétben. A rendőrség megindította az eljárást és a házaló által meggyanusított egyént megidézte.

— A zsinagógából. A templomi előjáróság ezennel közönműködésre hozza, hogy a hó 6.ától kezdődőleg az istentisztelet este 5 és 1/4 órákor, reggel 6 és 1/4 órákor kezdődik.

— Olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk Novák Rudolf fogműtermét Arad Tőkely-tér 7. szám alatt, I. emelet.

— A hölgyközönség szíves figyelmében. Nagyságos asszonyom! Mielőtt őszi és téli ruhászukságát beszerzné, sziveskedjék Varga Kálmán nőtiszabó Acél Péter-utca 2. szám a. műtermében a legújabb őszi és téli szövetraktárt megtekinteni. Minden szövettől csak egy öltözék készíttetik; egyben értesitem a n. b. megrendelőmet, hogy mint ezelőtt, ma is elvállalok hozzávalók nélkül is, ruhákat a legizlésesebb kivitelben. 4631

— Legjobb cigarettahüvelyek *Kerpel Izónál.* 4611

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére — házilag — a likőraroma 1 füveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 4501

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Budapest, október 5

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kiválat. vételkedv gyenge, 10 ezer mm. 5 — 0 fillérrel magasabb.

As árak 50 kölkösként szemlétve:

	Dém zárlat	2 órái zárlat
Búza 1911. októberre	2.08 — 2.09	11.97 — 11.99
Búza 1912. aprílra	12.24 — 12.25	12.19 — 12.20
Rozs 1911. októberre	10.85 — 10.86	10.27 — 10.28
Tengeri 1912. májusra	8.45 — 8.49	8.45 — 8.46
Zsö 1911. októberre	9.32 — 9.33	9.31 — 9.32

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Október 5 —

Magyar aranyjáradék 4 ⁰ / ₀ ...	110.50
Magyar koronajáradék 4 ⁰ / ₀ ...	50.50
Magyar koronajáradék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ ...	79.75
Magy. földt. herm. kötvény 4 ⁰ / ₀ ...	91. —
Szervat-szlavon földt. herm. kötvény ...	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön ...	216. —
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön ...	155. —
Oszt. járadék papírban ...	94.75
Oszt. járadék ezüstbe ...	94.75
Oszt. járadék aranyban ...	114.75
Oszt. koronajáradék 4 ⁰ / ₀ ...	91.75
1880. évi oszt. állam-sorsjegy ...	157. —
Oszt. magyar bank-részvény ...	19.75
Magyar hitelbank-részvény ...	836.50
Oszt. hitelintézeti részvény ...	642.50
Oszt. magy. államvasúti részvény ...	736.50
20 frankos arany (Napoleonkor) ...	19.18
Német birodalmi марка ...	117.90
London vista ...	241.45
Páris vista ...	95.80
10 márkás arany ...	28.55

Felolós szerkesztő:

Bolgar Lajos.

NEMZETI SZINHÁZ.

Péntek, 1911. október hó 6-án

B) bérlet. B) bérlet.

Bánk bán.

Hredeti oper a 3 felvonásban, 1 vált. Átírta Egreessy Béni. Zenéjét Erkel Ferenc.

SZEMÉLYEK:

II-ik Endre	Csáky F.	Melinda, neje	Wlassak V.
Gertrud	H. Fekete A.	Petur bán	Ladizlay J.
Ottó	Huszár K.	Údvármester	Vass Jenő.
Bánk bán	Cseh Ferenc.	Tilorcza	Polgár S.

Kezdeté este 1/8 órákor.

URANIA

szociális színház.

(Hörö Simonovics I. szám, Szabócska-tér mellett.)

Ma pénteken 1911 október 6.

1. Vadászat az éger után. Humoros. — 2. A gonosz anyós. Humoros. — 3. A csoda tyúk. Humoros. — 4. A majmok boltja. Humoros. — 5. A lajászó kutya. Humoros. — 6. Hjúkori bűnök. Szentációs dráma 3 felvonással.

Előadások 8. u. 6 órával kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

Utolsó előadás este 11 óráig.

A hölgyek követnek a nészótéren kalap nélküli megjelenés.

As előadások tartalma 2 óra.

As előadásra bármikor be lehet menni

APOLLO SZINHÁZ

az Andrássy-téren új Lloyd-palotában

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi vámpadjá.

Ma pénteken, 1911. október 6-án:

1. Olasz lovasság. Nagy látványosság. — 2. A portás. Komikus. — 3. Hjúkori bűnök. Szentációs sláger kép. 1000 méteres kép. — 4. Nauke fehér ruhája. Kacagtató.

Előadások délután 6 órától.

Helyárak: Párbly ülésenként 1 kor. Zártasár 1 kor. 1-40 hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

Műsört ingyen kapni a jegyszédóknél

NYILTÉR.*

Mi a

A legmegbízhatóbb tekintélyek, valamint a bel- és külföldi gyakorló orvosok ezrel által ajánlott táplálék egészseges, gyomor- és bélbajon gyermekek és felnőttek részére; igen nagy a tápereje és elősegíti az izom- és csontképződést, szabályozza az emésztést és használhatatlanul olcsó.

St. Louis 1904. világtiallításán „Grand Prix“.

Tisztítsd csak

Globus véd. jegy.

fémfiszítószer

Globus

Fémfiszítókivonattal
a világ legjobb fémfiszítószeré

Jobbban tisztít, mint más fémfiszítő szert.

Építők figyelmébe!

Csebán Tivadar

építészeti irodája.

Arad, Deák Ferenc-utca 20a. sz.

Van szerencsém értesíteni az építők közönséget, hogy az építészeti téren mindennemű munkálatokat, úgymint:

tervezéseket, új építkezést, régi épületek átalakítását

egy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban készik.

Tisztelettel:

Csebán Tivadar,

1881

építész.

Maszniált

Ólom

megvételre keresztekik

Arad, Andrássy-tér 17.

(Reinhart-ház)

Férfi kelengye órlási választékban.

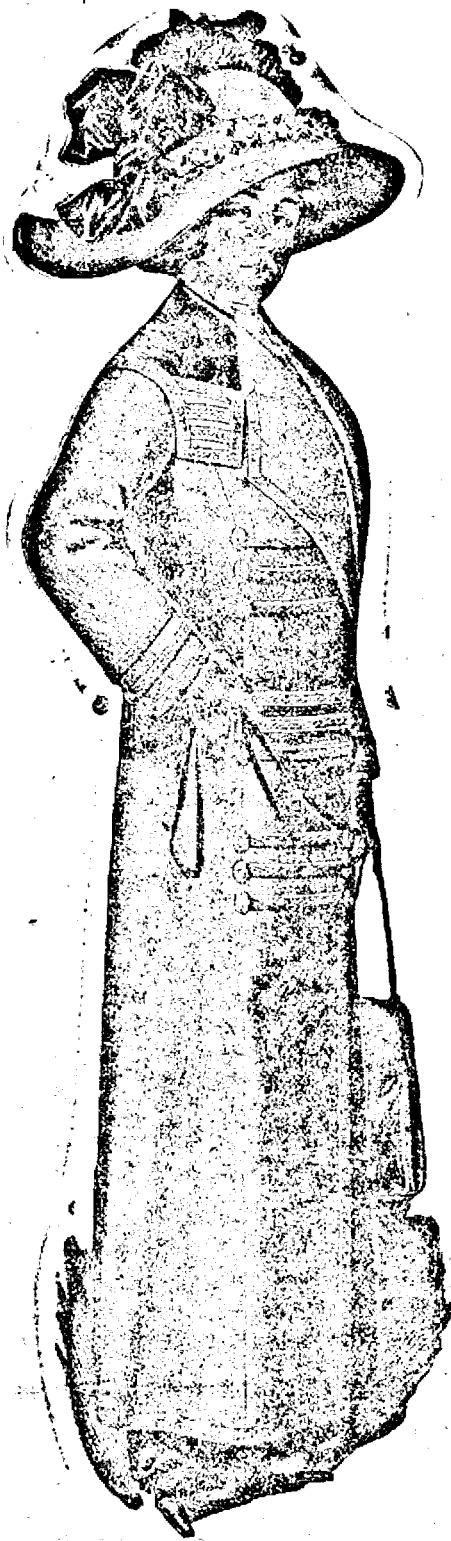
Nagy raktár nyakkendő különlegességekben — Férfi felöltők, Raglanok és gummi kabátok 80 keronatói. 2168

Intézeti flu kelengyek dus választékban.

Szabott árak! — Szolid kiszolgálás!

Városi és megyei telefon 7 65

Maidt és Schrodt

Uj üzlet!

György

Menyhért

és Társa

női felöltők áruháza

3751

Aradon, Andrássy-tér 8. (Minorita-templom fő- bejáratával szemben)

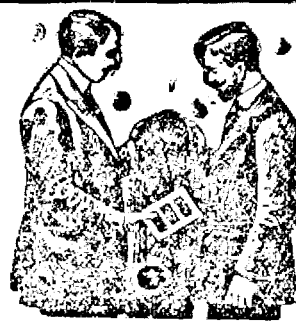
Szigoruan szabott árak! Telefon 855. sz.

Költözőknek Tűgyelmebe!

Vilamos világítási berendezéseket
csillárokkal
együtt kedvező fizetési feltételek
mellett azonnal és szállít 1709

KOCH DANIEL

Élelmiszer- és telefonvarendszeli vállalkozó
Arad, Deák Ferencz u. 42.

Brünni szövetek

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári árakon
kaphatók,
ETZLER és DOSTAL cégnél
BRÜNN 41. 6304

A tanítói szövetség és az Állami tisztviselők
egyesületének szállítója. Ha direktre a gyárból
venni a fogyasztó ezen szükségét, az pénz
takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek
mindenfélé áron a legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta választék megtekintésére bérmentve küldetük.

Vegyes kereskedés

korlátlan italmérési jog és
trafikjoggal, nagyközségben,
konkurencia nélkül biztos
megélhetés, házzal együtt
előnyös feltételekkel
átadó november 1-ére
Bővebbet Nagy Far-
kas cégnél Aradon. 4742

Alkalmi vételek és eladások ékszer-tárgyakban

arany és ezüstnemlekedben, Arad legnagyobb
óra- és ékszerárakára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész
Költzer János-utca, Minorita-templom

Zálogcédulák

arany és ezüstnemleked, gyémánt és bril-
liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételnek vagy más tárgyra átcsereleltetnek

TELEFON 438. TELEFON 438

Menjünk a „Zrinyi“ kávéháza.

ÉRTESETÉS.

Barátaimnak, jóbarátainak, mint a n. é. helybeli és vidéki közönségnek szives
tudomására adom, hogy a Boeshó-utcában volt „KÁKÓCZI“ kávéházat
megvettem s azt teljesen újonnan átalakítva

„ZRINYI“-kávéház

elnevezés alatt tovább vezetem.

Értőrekessem, úgy mint azt a múltban is tettem, az leendő, hogy kitévedő
kávéházi étkeim és italaim által, melyek a legfigyelmesebb kiszol-
gálás mellett kaphatók, a t. vendégek megelégedését kiérdemljem.

Állandó zene.

Családias jellegű szórakozási hely.

Szives pártfogást kér:

Herczeg Gábor kávéés,
a volt Bercsényi-kávéház tulajdonosa.

Menjünk a „Zrinyi“ kávéháza.

Háztartási és
pipere cikkek legolcsóbban
Vojtek és Weisz
drogueriájában
Aradon.

1487

POLOSKAIRTÁS JOTÁLLÁS MELLETT!

Ablak, lakás, és parket tisztítási vállalatomat a leghatásosabb poloskairtással
bővítettem ki. — Levél, vagy telefonmeghívásra bármikor rendelkezésére áll a n. é. közönségnek.

Telefon 789.

LOVAS KÁROLY,

Mihály-utca 86/B.

Telefon 789.

Fajparadicsomot

legfinomabb

csemegeszedőt

4751

ajánl

Hámory gazdaság

Arad, Deák Ferenc-u. 3.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít 100 darab

névjegyet

elefántcsontpapíron

= nyomva =

2 koronáért.

Vidékre 2 korona 40 f. beküldése esetén bérmentve szállít.

Dürr Kocsárd

fűszer-, csemege-, bor és ásványvíz kereskedése 4748

Arad, Boros Béni-tér 15.

Van szerencsém a n. é. közönségnek azives tudomására adni, hogy üzletemet az őszi és téli időre friss és elsőrendű árukkal felszereltem.

Ajánlok a közeledő szüreti tüzijátékokat, jó prágai és kassai sódat, brassói és szebeni szalamit, groji, trappista, rokfort, R. madur és imperial sajtokat, szardíniát, minden nagyságban, csokoládét, cacao, cukorkákat, legjobb kávényersen és pergelve, teát, cognacot, rumot, likőröket, továbbá mindennemű konzerveket legolcsóbban.

Vidékieknek díjmentesen a vasut állomásig és helybelleknek a házhoz küldöm. Elsőrendű finom petroleum 1 liter 28 fillér.

Kiváló tisztelettel
Dürr Kocsárd.

Tanuló flu felvétetik.

Eladó alma.

Déli oldalon termelt, kézzel szedett, válogatott, zamatos, az idén kiválóan sikerült gyönyörű ép 4845

batul, pónyik

és más finom erdélyi alma a leg gondosabban csomagolva és vasúti állomásra szállítva

I. rendű métermázsánként 50 kor.ért
II. " " " " " 30 " "
III. " " " " " 15 " "

rendelhető, amíg a készlet tart.

Szenterzsébeti Szakáts Péterné

Ugron Rózsika

termelőnél BIKAFALVÁN.

C. p. Székelyudvarhely.

Ne mulassza el!

mielőtt óra- és ékszer-

szükségletét beszerezné
felkeresni vételkény-
: szer nélkül :

Vogel László

műorás és ékszerész Üzletét

Veszek zálogcédulát,
tört aranyat vagy más
tárgyakra becserelem.

Arad, Weitzer János-u. 6.

Új leányiskola-épület.

ÉRTESEITÉS!

Van szerencsénk értesíteni megboldogult Bolezni Antal igen tisztelt megrendelőit és vevőit, hogy Salacz-utca 2. sz. alatti cipész üzletét átvettük

s azt saját készítményű férfi-, női és gyermekcipőraktárral kibővitve, tovább vezetjük. Főtörlekvésünk oda fog irányulni, hogy a n. é. vevőközönséget a mai kor igényeinek megfelelőleg teljesen kielégítsük.

Szíves pártfogást kérnek tisztelettel 8561

Bolezni Antal utódai.

Husserl Manó

Arad, Szt.-Pál-utca 11. sz.

Telefon 348. szám.

Csatornázás és vízvezetékek szerelő bádogos. Készítmődern tutor veret. Fémcsiszolás, galvanizálás. (Nikkelezés, vörös és sárga rezezés, horgonyozás, ónozás, aranyozás, ezüstözés.) 8341

Galvanoplasztikai munkák

ALAPITTATOTT 1889.

Várhol László

uri és női cipész Arad, Weitzer János utca 3. sz. (Minorita-palota.)

Elvállalja minden e szakba vágó legújabb divatszertinti

férfi-, női- és gyermek-cipők

készítését fájós lábakra is, pontos kivitelben jutányos árért. Készít továbbá bármely fegyvernemhez tartozó önkéntes urak részére előírást cipőket a legjobb minőségű bőrből. Ortopéd-cipők és vidéki megrendelések 24 óra alatt készülnek. A lugosi honvédezdred tisztikarának szállítója. B. pártfogást kér 8951

VÁRHOL LÁSZLÓ.

Tyukszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Szab és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszárítja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. -- Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen és kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Legjobb fekete

Hajfestő

a „MELOGEN“ Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 421 2 korona.

Kitűnő amerikai

gummi

a „NITER“ 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

22278-911.

Hirdetmény.

A magyar királyi Földmívelésügyi Ministernek 97326-911. sz. a. kelt rendelete alapján az 1908. 47. t. cz. következő rendelkezéseire hívjuk fel a közönség figyelmét.

1. A mustot, vagy bort cukrozni tilos, erre ugyan kivételesen engedélyt adhat az illető ker. m. kir. szőlészeti és borászati felügyelő, vagy m. kir. vinczellér iskolai igazgató, de csak olyan esetekben, amikor a must természetes cukortartalom s kedvezőtlen időjárás, vagy elemi csapás következtében annyira csekély, hogy a mustnak tényleg szüksége van a cukrozásra.

2. Edes bor készítése céljából a mustba vagy borba cukrot tenni feltétlenül tilos, erre tehát egyáltalában nem kaphat senki engedélyt.

3. Törkölybort, csigert, lőrést csakis azoknak a kisebb szőlőbirtokosoknak szabad készíteni, akiknek 4 kataszteri holdnál nagyobb szőlőjük nincs és a kik bor, must, borkészítésre szánt szőlő, vagy borseprő adásvételével vagy bormérséssel, illetve kis mértékben való elárúsítással nem foglalkoznak. Azonban ezek is csak a saját termésű szőlőjük törkölyéből és csakis a saját házi szükségletük fedezésére készíthetnek törkölybort, még pedig a következő korlátozással:

a) Törkölykészítésre három naponál régebbi szőlőtörkölyt használni tilos.

b) Ugyanezt a törkölyt csak egyszer szabad törkölyborkészítésre használni

c) Törkölybor készítése céljából csak annyi vizet szabad felönteni a törkölyre, a mennyi legfeljebb egy negyedrésze annak a szőlőmustnak, amely ugyan arról a törkölyről szüretelt, vagyis egy hektoliter must törkölyéből legfeljebb 25 liter törkölybor készítené. De egy szőlőbirtokos még így is csak annyi törkölybort készíthet, amennyi az ő egy évi házi fogyasztására szükséges és az semmi esetre sem lehet több egy évben 20 az az Husz hektoliternél.

d) Cukrot a törkölybor készítéséhez használni tilos.

e) Pálinka (konyák) főzés céljaira nem szabad törkölybort készíteni.

f) Törkölybort forgalomba hozni tilos.

g) A ki törkölybort akar készíteni, tarotzik ezen szándékát legelőbb 48 órával előbb a községi előjárásnak irásban, vagy szóval bejelenteni s ugyanakkor azt is közölni, hogy mennyi törkölybort akar készíteni s mikor és hol fogja azt készíteni.

h) A törkölybort tartalmazó hordókat vagy egyéb tartályokat törkölybor felírással kell ellátni és a többi hordótól elkülönítve kell tartani.

4. A bort vagy a törkölybort szeszezni, vagyis a szesz tartalom emelése végett abba szeszt önteni tilos.

5. A borseprőből, vízzel borhoz italt készíteni tilos.

6. Az összevásárolt borseprőből való borseprőzést üzletszerűleg folytatni s az összevásárolt seprőből kipréselt bort forgalomba hozni tilos.

7. A bortörvénybe ütköző kihágások szigorúan büntetettek.

A büntetés 8 hónapi elzárásig és 1000 korona pénzbüntetésig terjedhet.

Arad, 1911. éviszeptember hó 28.

A városi tanács.

Ezen rovatban minden nap egy-
esetű hirdetések ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József 16h-utca.
Kiadóhivatali telefon: 151. em.
Birodalmi: 337. em.

Apró hirdetések felvétele a kiadóhivatásban, vidékről az apró hirdetések postai úton is lehetséges — a megküldés a levegő útján — vagy levélhirdetékben. Tudakozással a hirdetés adatai mindenkor közöl-
landóak megkeresésekről, (a jelölés levelet kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, az esetben, válaszbélyeg becsatlakoztatásával. Az apróhirdetési díj a hirdetés adatai mindenkor közöl-
landó betűkkel 8 fillér. A vastagabb betűkkel kiadott hívatás a kiadóhivatással járó díj. Az apró hirdetések elre kerülnek. A hirdetés a kiadóhiva-
latban díjazással megismerendő. HIRDETÉSEK ESTE PÉL 6 ÓRÁSÁIG VÉTELEK FEL.

LEVELEZÉS.

Egy kísérlet

Legendó hozzá, hogy a „Mimosa“-
tej-crém csodás arczfinomító hatá-
sáról meggyőződjön. Egy téglény ára
1 korona. Egy drb. szappan 70
fillér. Hánzu Nestor, Vöröskereszt
Drogeria. 8621

Felhívom

figyelmét a szín lila costumös hölgy-
nek, akit csütörtök délebe a Hunga-
riától a Forray utca sarkáig kö-
vettem, találkozás, ismerkedés hol
és mikor lehetséges. „Pedáns.“ 5123

Páratlan hatású arczszéplős
szappan a Földes-féle Margit-szap-
pan — 70 fillér. II-4731

Csupán

5125
időtöltés szempontjából megismer-
kedni szeretnék egy 18—20 éves
felvilágosodott ur leánnyal. Leve-
leket „Szerencse fel“ jellegre, a
lapban való jelzés mellett kérek.

Ha nem tud aludni

ne Bromot, de Vojtek és Weisz
hirneves rovarporát vegye. II-3326

Nagy kalapja

olyannyira eltakarta az arcát,
hogy nem ismertem meg. Bocsa-
nat. „Globus.“ 5124

Angol és francia

illatszerek, pouderek, szappanok,
fésűk, hajtük és hajkefék dus vá-
lasztékban. Hánzu Nestor, Vörös-
kereszt Drogeria. 3621

KIADO LAKÁS.

Két szobás

utcai garcon lakás kiadó. Teleki-
utca 26. sz. 4794

4 szoba-

elő- és fürdőszobából és minden hoz-
zártartozóból álló lakás Batthyány-
utca 83/a. szám alatt november
1-től kiadó. Bővebbet a házmes-
ternél. 4365

Elegánsan

berendezett különbejárati szoba
azonnal vagy 15-ére kiadó Rákóczi-
utca 4. ajtó 2. 4816

Kétszobás udvari lakás

november 1-re kiadó. Magyar-utca
1. szám. 4843

Egy 2 és egy 1 szobás

lakás Dezső-u. 4/b. sz. alatt no-
vember 1-ére kiadó. 4838

2 szoba, előszoba, konyha

és hozzátartozókból álló utcai la-
kások, modern új épületben, Dezső-
utca 4/c. szám alatt november 1-től
esetleg azonnal kiadók. Bővebbet
Csiky Gergely-u. 10. 4850

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hirneves
parket-viasz használatával. II-3326

ALKALMAZÁST KERES.

Nő szövetőnői állást keres

fiatalabb nő, öregebb házaspárhoz,
vagy magányos urhoz. Cim:
Edelspacher u. 6. 4840

ALKALMAZÁST NYER.

Kereskedelmi érettségivel

román nyelvet beszélő fiatalember
kezdő fizetéssel azonnal felvétetik.
Wéber, bizományi iroda Világos.
4701

Ügyes

kalapdiszító és kézi leányok fize-
téssel azonnal felvétetnek Maison
Ritschernél, Salacz-utca 1. sz. II.
em. 4802

Gazdaszony

intelligens, 30—40 év közt, sürgő-
sen kerestetik. Ajánlatokat „Tiszta
multu“ a kiadóba. 4847

OKTATÁS.

Modern

iparművészeti rajzot és festészet-
tet olcsón tanít Reichné-Guttman
Margit okl. rajztanítónő Boros
Beni-ter. II 15. Ugyanott 500
darab 1 $\frac{1}{2}$, 2 literes üres üveget
megvételre ke esnek. 4814

Cholera és minden fertőző

baj ellen biztos óvszer a Menthol-
szesz. ára 40 fillér, nagy üveg 1
kor. Földes gyógyszertár. II-4731

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Aradi Cipőszek

Termelő Szövetkezete fiókjülete:
Csermén, Weinberger Menyhért. 3451

Fris libaszir

kóser kapható nagyban és kicsiny-
ben Weisz vendéglősnél Forrai-
utca, gróf Nádasdy-palota. 4629

Női íésűk,

hajtük, legújabb, legdivatosabb
mintákban Vojtek és Weisznál.
II-3329

200—256 hektó I. ma

minőségű és elismert jó ujbort el-
adó. Értekezhetni: Berán Antal
és Fia butorizületében Arad, Sza-
badság-ter 20. 4681

Legfinomabb csomago szőlőt

(chasselas, passatutti muskotály)
ajánl: Hámory gazdaság, Arad,
Deák Ferenc-utca 3. sz. 4577

Teljes Világlapja,

Képes Hét, Új Idők valamint összes
bel- és külföldi folyóiratok és divat-
lapok számonként és bérletben
hazhoz szállítatnak. Krausz Paulin
könyvkereskedése által. Telefon
511. szám. 4481

Rövid zongora,

harmonium, eufon és 2 drb. vető-
gép eladó. Cim a kiadóban. 4697

2 perc alatt

minden fogtájást megszüntetnek
az Indiai fogcsappék, üveg 70 fill-
lér. Földes gyógyszertár, Arad.
II-4731

Női és leányka felöltők

versenyen kívüli árakban kaphatók
Hoffmann Sándornál színházépület,
Arad. — Fialat segédek felvétet-
nek. 1941

Egy szép

dupla arany consul tükör eladó
Ascher órás, Deák Ferenc-utca
30. sz. 4834

Likőr aromák

mindenféle legfinomabb kávéházi
likörök előállítására Vojtek és
Weisznál. II-3529

Heti munkáslapok, és köny- vecskék.

A zsebkönyvecskék erős vászon-
kötésben, javított új, célszerű vo-
nalozással 1 koronáért, puha vá-
szonkötésben 60 filléért kap-
hatók Ingusz I. és Fia könyv- és
papirkereskedésében. Andrassy-tér
16. Telefon 517. 555

Poloskák

és azok petéinek biztos kiirtására
Radical poloskairtó folyadékot hasz-
náljon. Egy üveg 60 fill. Hánzu
Nestor Vöröskereszt Drogeria. 3621

A világhírű amerikai

„Vera“ cipők Aradon egyedül
Buchsbaum és Társa cégnél sze-
rezhetőek be, kinek sikerült az
egyedárusítást urak, hölgyek és
gyermekek részére megszerezni.
1921

ÜZLETEK.

Szatócs üzlet

íómeneteli italmérés, trafik stb.
más vállalat miatt eladó. Bővebbet
Deák F. 22. 4828

Egy jóforgalmu szatócsüzlet

elutazás miatt azonnal eladó.
B.-Határ-u. 4. 4839

INGATLAN.

Keretetik

egy 80—100, esetleg 120 holdas
kisbirtok megvételre, Arad és Te-
mesvár közleében. 4843

Eladó új magánház

Dessewffy-utca 7. sz. a. 4851

10 katastrális hold gyoroki

szőlő épületekkel, pincével, hordó
és teljes felszereléssel, előnyös fel-
tételtek mellett eladó Bővebbet
Széchenyi-u. 9. I. em. 4950

KÜLÖNFÉLE.

Egy szép, finom modern

francia leány keres jobb család-
nál teljes ellátást, francia órák
adásának fejében. Cim a kiadó-
hivatalban. 4810

Jóforgalmu vállalathoz

20—30 ezer koronás társ keres-
tetik. Cim a kiadóban. 4690

Férget baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz
baromfi féreg porától. II-3506

Szagos leasz az utca

amerre jár, ha mosdó szappanját
Vojtek és Weisznál vásárolja; 6
darab 1 korona. II-3320

Magán pénzkelet

legmagasabb kamatláb mellett el-
helyezek. Wéber bank-bizomány
iroda Világos. 4703

Ügyes kárpitós

ajánlkozik a szakmába bármily
kárpitós munkák pontos és kitűnő
elvégzésére, ugy saját műhelyé-
ben, mint házakhoz is, legolcsóbb
árak mellett. Vidékre árfelemlés
nélkül. Stáhl M., Csernovits Péter-
utca 8. sz. 2287

Elegáns

béautomók

turára, napra, órára Deák Ferenc-
utca 8. sz. Telefon 816. 2728

Épület és díszműbádagos

munkákat legjutányosabban készít
ugy helyben, mint vidéken Diamant
Jenő Weitzer- és Kazinczy utca sarkán
(Polgári iskolával szemben.) 3681

Férget baromfi ólak

teljesen megtisztulnak Vojtek és
Weisz baromfi-féregpusztító sze-
retől. Siker garantírozva. II-4330

Kerékpáros

Gyorsfutár Vállalat ::

Telefon 848.

Iroda: Atzél Péter-utca 1. szám.
(Zrinyi-utcai oldalon.) 3412

Csillárok, Villamos felszerelések legolcsóbban Diamant-nál Atzél Péter-utca 2. (Atzél-utca)

Permetezőjavítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

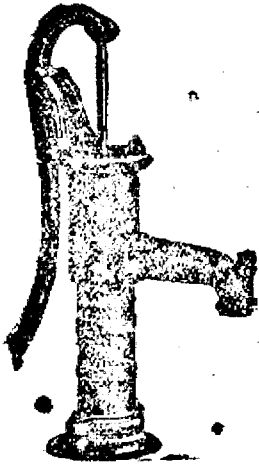
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumicsövek legolcsóbb gyári árakon.
A szivattyu-hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

golyó szelepekkel. 1701

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használataánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyenjavítás) hozzá való országos egységes csavarok

és a legjobb minőségű, belül gummirostit kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

hozzá való csövekkel a legolcsóbb gyári árakban.

HÖNIG OTTÓ

m. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyukészítő.

Arad, Rákóczi-u. 27. sz.

Legolcsóbb síremlék

mindennemű kőanyagból a legegyszerűbb kivitelől a legdiszesebbig

MENRATH JOZSEF

sirkő nagyraktár és kőfaragó mesternél szerezhető be

Aradon, József főherceg-ut 11.

(Az új evangélikus templommal szemben.)

Minden munkámért jótállás.

Andrássy-tér 8. számú házban egy

üzlethelyiség

— különösen dohánytőzsdének alkalmas — folyó évi november hó 1-ére

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában, József főherceg-ut 22.

Uj angol és francia női és férfi szabó-üzlet!

Aradon, Tabajdy Károly-utca 1. szám alatt (Neuman-ház.) ahol a legújabb divatu angol és francia

női és férfiruhák

készülnek a legjobb minőségű divatszövetekből, melyek nagy választékban raktáron tartatnak — Meghívásra vidékre azonnal kimegyek. Amidőn még a pontos kiszolgálásról biztosítom üzletfeleimet, kérem szíves pártfogásukat. Teljes tisztelettel 4693

KLÁR LAJOS

női és férfi-szabó.

Női felöltők

Óriási választék legújabb őszi és téli újdonságokban.

Legújabb angol felöltők,
divatkabátok,
plüsch kabátok,
női bundák,
costümök,
leány- és gyermek felöltők,

gyermek ruhák,
kész aljak,
juponok,
divat bluzok,
gyászruhák, gyászbluzok,
Jutányos szabott árak.

4147

Radó Gyula

új divatáruháza Arad, Andrássy-tér. (Weitzer-u. sarok.) Telefon 238.